

AUGUSTINI THONERI D. COLLEGII MEDICI REIP. ULM. DIRECTORIS AC SENIORIS, ET GYMNASII SCHOLARCHAE,

OBSERVATIONUM MEDICINALIUM,

LIBER PRIMUS.

De Febribus continuis & intermittentibus,

OBSERVATIO I.

Casus singularis concernens Dn. D. Mosen Heldium Nosodochii Ulm. Medicum ordinarium, qui à febre continua, gravissimorum symptomatum (magno caumate ac incendio, singultu, tussi, insigni aivopezia, siti inexhausta) comitatu, ope divina & medica, liber evasit.

Um à gravissimo morbo Cl. Dn. D. collega honorande, multorum visitantiū ac ministrantium opinione, me etiam non rarè in suspensio hærente, de eventu, ob sæva ac terrificas symptomata pœnè funesto, superis aspirantibus, liber evaseris, è grandi tempestate, velut in tutiorem portum constitutus, proin à me efflagi-

taris, ut casum istum, ob insolitam symptomatum *ειδησιμὸν*, perquam rarum, literis consignatum & circumstantialiter adumbratum, tibi communicarem, simulac quibus præsidiorum generibus, Lernæ ista hydra devicta ac prostrata, in apicum proferrem, quare committere non potui, quin tibi gratificarer, tam honesto desiderio satisfaciens, & meam *επιμελειαν* transmittens.

A

Etli

Et si verò facultatis Medicæ tanta in te peritia, ut sufficiens, ad eum adversarium, qui adjunctis variis satellitibus, ergastulum tuum obsedit ac conquassavit, delineandum: at cum à vaporibus febrilibus, tum cerebrum, Rationis & Memorix sedes ac domicilium, haud illibatum, proin facultates animales læsæ, ut cuncta non succurrant, transacta, à me autem singula exactius observata, non tantum spectatore, sed & adiutore ac direttore, ad ἀντικειπέρον illum debellandum, idcirco istam provinciam humeris meis imponendam, haud absonum videbatur, eam suscipere ac sustinere promptis ac paratis.

Cum in ætate senili constitutus 50. attingens annum, staturâ mediocri, habitu corporis haud carnosissimo dotatus, totius crasis ac temperatura inclinet ac devertat ad complexionem sanguineo melancholicam, prout ex colore faciei subfusco, rubore suffuso, barba fusca, animi moribus placidis ac verecundis, patescit. Quin & cum genius tuus à convivii, à consuetudine ac confortio humano alienus, solitaria magis vita gaudens, insuper fluxui hæmorrhoidali sis obnoxius ac subjectus: accedat crebra salivatio, etiam in fanitaris statu consueta, quæ cuncta produnt qualitates humoris melancholici. Exin haud sine sale, ipse Hippocrates: Melancholicos sali-

vosos ac sputatores nuncupare non dubitavit.

Quoad temperaturam partium principalium, ut à capitolio exordium sumam, obtigit tibi cerebrum frigidius ac humidius, cum non raro actuale frigus etiam in pericranio sentias, & à levioze frigidioze aura, noxam percipias, proin caput duplici, aut triplici regimine operatum, ab aëris inclementia probe munitum, conservare studeas. Exin haud magnoperè mirandum, quod pronus ac proclivis ad catarrhos. Etenim cum ob frigidam ἀντικειπέρον cerebri, facultas alteratrix sit læsa, ut alimentum subministratum probe concoquere & assimilare nequeat, exin pituitosæ resultent superfluitates, destillationum materia. Quin & vapores à subjectis partibus sublatis & in cerebrum delati, cum ob inopiam caloris resolvi ac discuti non possint, coagulantur & instar pluviarum, in media aëris regione frigida coactarum, deorsum precipitantur. Cordis calidior dispositio innotescit, ex animi excandescencia. Cum de ventriculo nulla sit querela, tam in appetendo, quam concoquendo, exin patet, ipsum haud male dispositum, æt æquo humidiorum prodit ἀντικειπέρον crebra salivatio. Epatis intemperiem justo calidiorum deprehendere licet, ex venarum amplitudine, manuum fervore, sicut molesta, dum singulis pœnè noctibus

ctibus, æstivo imprimis tempore, è lecto surgere, & ad eam restinguentiam, aquæ hauustum assumere, es coactus: alvo sicca, dum venæ meseraicæ voraces, exugunt è chylo omnem humiditatem, fæces siccas ac compactas relinquentes. Præmissa torius corporis & præcipuarum partium naturali constitutione, jam me conferam ad statum morbosum.

Quamprimum ægrotare cœpisti, conquestus es de horrore totum corpus conquassante, cum stridore dentium, qui licet aliàs prodat febrim intermittentem, attamen prima statim vice accersitus pronunciavi, *instare febrim continuam* haud carentem malignitate, vaporibus exin emergentibus, sua virulentia & acrimonia, nervosas ac sensibiles partes percellentibus & inimica qualitate extimulantibus facultatem expultricem, ad id, quod molestum ac infestum, propulsandum: prout subsequenti symptomata argumento, haud vanum meum augurium, dum febris illa à prima invasione, nunquam ad *ἀνεπίστατον* pervenit, quin continuo calores non naturales, ad finem usque perseverarint, dum Natura destinatam periodum absolvit: horrore illi sat diu duranti, successerunt calores ignei, paroxysmi febrilis indices.

Cum autem duplices febres continuæ, vel continentes, à principio ad finem usque in eodem vigore

permanentes: vel proportionatæ nunquam totaliter intermittentes: sed per horas aliquot remittentes, & per certa intervalla incrementales: hujus generis suam fuisse, indicio, quod quotidie circa vesperam, graviora produxit symptomata.

Suam autem sedem defixit, in venis à corde haud procul remotis, dum circa pectus ingens *καύμα* ac æstum cum difficili respiratione, sustinere es coactus, cui fomentum ac pabulum subministrarunt, humores serosi ac pituitosi, commixti cum ichoribus biliosis, in venis coacti, copia & crassitie vasa obstruentes, & exin nata prohibita excretionem, putrescentes ac ebullientes, dum fervidi vapores per venas & arterias cordi communicati, & per totius corporis habitum dispersi, calorem febrilem concitarunt, parientem tibi tot ac tantas molestias. Etsi humores pituitosi & biliosi in corpore tuo redundantes, per se dispositi, ad fomitem febrilem concipiendum, tamen haud vana conjectura, dum per annos 18. Medicum ordinarium nosodochii urbici egeris, quin per contagium illud malum contractum, hoc imprimis ævo, ubi magna militum Suecicorum caterva, maligna ista lue infecta & in hospitali recepta, per *το σπέρμα διακρίσιν* ac morbidam excretionem, sua *μυδομας* ac inquinamenta, in aërem dispergit, quorum putridos ac

A 2

venæ

venenatos halitus, plenis buccis haurire oportet, ut *ἀδύνατος*, quin progressu temporis, etiam optima Natura, ex in non aliquam corruptelam concipiat.

Cum ista febris circa vesperam magis ingravescat, quotidianæ typum præferens, videtur majorem *ἀναισθησίαν* habuisse cum humore phlegmatico, cujus quasi lacuna in ventriculo & capite hærebat, ex in lingua admodum sordida, lentore albicante una cum faucibus, obducta, ex vaporibus à calore igneo erectis & in ore coagulatis, ut die noctuque opus gargarismo absterfitorio, ad eluendas sordes viscosas, alias veritus, ne fauces coalescant, glutine vaporum adhærescente & viam *respirationi* intercipiente.

Tussis sicca per dies aliquot exagitabat, vaporibus malignis irritantibus caput asperæ arteriæ, vel materia catarrhali tenui depluente & extimulante. Sitis inexpugnabilis infestabat, à potu illicò fauces exiccata, denuò irrigari desiderabant, nota intensi calor omnem humiditatem absorbentis, vel biliosi humoris. Ingens aderat *ἀνορεξία* inappetentia, etiam suavissima averfando, ob vitiosos ac corruptos humores in ventriculo residentes, & lentore suo ejus orificium, ceu famis præcipuum organum, occupantes, ut suctionis venarum eò terminantium & ciborum ingestionem exposcentium,

sensum non perceperit, vel ob virtutem vaporum, spiritus, sensu illius auctores, corrumpuntur ac dissipantur. Urina visa sat biliosa, ignei coloris, in ipsa excretionem, ardore suo molesta. Cum igitur febris illa suum habuerit exortum atque proventum à pituitosis & biliosis humoribus putrescentibus & effervescentibus, illa cacochymia tollenda per phlegmagoga ac cholagoga, obstructions referenda, malignitas infringenda & æstus restringendus.

His occurrendum triplici præfidiorum genere, deprompto ex fonte chirurgico, pharmaceutico & dietetico. Quoad chirurgica, cum auctores valde controversi de vena in febribus illis secanda, ego eò inclino, ut existimem si plethora præsens, & conjectura vitiosos humores sanguini mixtos, & vires consent, quin ab initio, ad eventilandam massam sanguineam venæsectio cum fructu administrari queat, sed cum animadverterim, in tuo ventriculo, (prout ex oris amaritie & lentore parulum) colluviem pituitosorum & biliosorum humorum hæreere, nec corpus sanguine confertum, ratio me eò deduxit, ut venæ apertionem intermiserim, ne ex in vitiosi humores exagitati potius ad principem partem præcipitentur, aut eò ad devitandum vacuum, à distantioribus locis, trahantur. Cum seminarium illa-

illarum febrium non tam consistat in copia sanguinis, quam corruptela ac malignitate humorum. Non in plethora, sed cacochymia. Exin Martinus Rulandus in tract. de lue Ungar. palam profiteri haud veretur:

Sanguine vel parçè, vel largè, ab initio, vel deinceps detracto, nunquam se febrim illam curatam, sed potius exasperatam sæpenumero vidisse. Illi suffragatur experientia. Ipse observavi (priusquam libellum Rulandi perlustrare contigit) venæsectionem aliorum Medicorum consilio adhibitam; (etiam in subiectis juvenilibus & magis plethoricis) malè plerumque cessisse, notavi aliquos eodè vel altero die, à venâ aperta, extinctos. Proin aliorum vestigiis territus; rarius ad tundenam venam accedo, eamque in sanguineo duntaxat ac robusto corpore, non cacochymo & imbecilliore administro.

Quoad pharmaceutica, medelam sum aggressus, ad humores biliosos & pituitosos in ventriculo & alvinâ regione hospitantes, eliminandos, exhibendo. ℞. Extr. d. carth. Dij. d. Rhab. simpl. Diß. syr. diafer. ros. sol. an. ʒi. dec. com. lenit. q.ß. f. p. b. Exin tantum levaminis, ut reiectis vitiosis humoribus, oris amaritudo recesserit.

Verè Hippocr. 1. aph. 22. concocta medicari atque movere, non cruda, neque in principio, si non

turgeant, plurima verò non turgent. Exin patescit, Hippocratem statuerè, morbos acutos Naturæ beneficio judicari, proin rarò eos purgatione curari, si tamen illa necessaria, ineunte morbo, sit per agenda, si per *ἀργυροῦς* vitiosi redundant humores, ut metus impendeat, ne ad aliquod membrum principale ruant. Quæ sententia Hippocratica, febres continuas, Naturæ opera, judicari docens, cum quotidiana praxi adè congruit, ut Medicus, istum Naturæ motum observans, non rarò obstupescat. Solius Naturæ, hoc est, virtutis partium solidarium, quæ consistit in conveniente *συνμυκτηρία*, munus est, concoquere & alterare humores, postmodum eos segregare & exterminare.

Crudititas autem humorum, quæ in febribus contingit, mihi videtur haud incommodè comparari posse cum fermentatione, aut ebullitione cerevisiæ, vel musti. Etsi enim quispiam cerevisiam crudam nondum defæcatam, aut mustum, vel millies colaret, aut per filtrum destillaret, limpida ac clara ea reddere neutiquam liceret, quia Natura heterogeneas partes nondum separavit, sed fermentatione absoluta, & cessante ebullitione, Natura sua sponte fæces & crassiores partes, ad fundum deponit, ut liquor inclarescat. Haud secus in febribus continuis, etiam si validissima exhibeantur pharmaca,

vitioli quidem humores in ventriculo, intestinis, sub præcordiis, à sanguinis massa separati hærentes, tanquam causa antecedens, revelli & evacuati possunt, eos neutiquam attingentes, qui velut causa proxima ac conjuncta, in venoso genere impacti, vix ullo labore, aut violentia extirpandi, nisi prius sedato fervore, ubi Natura victrix, præcedente coctione, malum separat à bono, & ope facultatis expultricis irritata copia, aut mala qualitate vitiosorum humorum, eos per vomitum, secesum, vel vias urinales, exterminat. Ipsa suffragatur experientia, purgantia si benigniora ingesta, (nisi statim ab initio exhibeantur ad eliminandam saburram corruptorum humorum in alvina regione stabulante) noxia, camarinam movendo, non autem dimovendo, humores pravyos, qui in ipsis vasibus, velut materia febrilis & causa proxima, inhærescunt, exagitando, non evacuando, & non raro ad partem nobilem præcipitando, & Naturam à suo motu impediendo. Si verò validiora offerantur purgantia, funesta diarrhæa concitatur.

Mihi magis arrident clysmata emollientia & refrigerantia ad depurandam aluinam regionem & biliosos humores cum phlegmate mixtos, velut fomitem febrilem, subtrahendos & calorem redundantem contemperandum, accommo-

data, quò Natura postmodum minori negotio, reliquias superare queat, cum in finem talis clyster consignatus. ℞. herb. malv. alth. mercur. viol. betæ, acet. a. m. j. hord. mundi. m. β. fl. viol. p. ij. dec. in aq. ad med. col. ℥. ℥x. dil. El. diacath. ℥i. El. lenit. ℥β. vel an. ℥vj. ol. viol. amyg. dul. an. ℥iβ. mell. viol. ℥i. vit. j. ovi. sal. parum f. cl. qui aliquoties est reiteratus, semper cum luculentissimo levamento.

Post me contuli ad alexiteria diaphoretica in simul alterantia: ℞. pul. rubr. Ponnon. Dij. lap. Bez. ori. gr. 4. syr. acid. citr. ℥β. aq. acetosell. ℥iβ. card. b. ℥i. bor. ℥β. M. ut contactus sudares, cum autem tua Natura ad sudoris elicium haud disposita, alia via erat incedendum, portiones alterantes & malignitati resistentes, ordinatae. ℞. Syr. acid. citri, è succo acetosella. an. ℥β. sp. vitr. gut. 4. aq. acet. ℥ij. cich. end. a. ℥β. M. aliquot matutinis repetita. Ad sorditiam & lentores linguæ & faucibus adhærentes, abstergendos. ℞. aq. prunell. ℥iv. acet. fragorum plantag. an. ℥. 2. aq. vermicul. ℥i. diamor. ℥vj. tro. d. nitro præp. Dj. f. G. A cuius usu, lingua & fauces illita. ℞. diamor. ℥iβ. syr. viol. simpl. ℥vj. sp. vitr. g. 4. M. Usus etiam aq. cordiali. ℞. aq. bor. bugl. a. ℥2. cerat. nig. acet. a. ℥iβ. Capon. simpl. ℥β. Ros. ℥i. cinamo. ℥vj. marg. præp. ℥j. Bezo. ori. gr. 4. man. Chr. pil. ℥vj. M.

Quoad

Quoad diætetica, ob *ἀνοησίας* nihil aliud admittebas, quam jusculum Gallinæ, aut Capon. & gelatinam ex Capone cum modico aceti ros. præp. Potus erat dec. C.C. usti P.P. in quo macer. pulp. citri resellatim incisi, cum suff. q. sacch. dulcor. Usus etiam syr. acid. citri. vini granat. an. *ζιβ.* contemp. cum dec. c.c.v. præp.

Hiscæ tantum profecimus Naturæ auxiliares manus porrigendo, ut ea, die nono, circa vesperam, excretionem molita per copiosum sudoris effluuium. Cum symptomata ingravescerent, cum magna pectoris angustia, ratus instare fatalem Mortis horam, ac perterritus, sacram synaxin, velut animæ viaticum, præviâ confessione & absolutione, sumere anhelans, quo esses ad longinquam istam profectionem suscipiendam, magis instructus: id per actum in mea absentia, cum vix unius horæ spacio post te visitassem & sudantem deprehendissem, conjiiciens, adesse excretionem criticam, te in meliorem spem erexi, hac ipsa nocte, fore te liberum ac immunem à febrili dispositione.

Fieri enim magnam perturbationem in corpore, instante crisi, quasi de vita ægrotantis iudicium ageretur, dum Naturam magno conatu, sollet vitiosos humores separando, per succedaneam evacuationem, expellere, atque ita evenit, ut meum au-

guriū haud irritum, quin sequenti matutina, omnia disparuerint symptomata, vindicatus in meliorem statum. Revocandus tibi est in memoriam Aphor. Hippoc. 27. lib. 2. His, quæ non ex ratione levant, non oportet fidere, neque multum formidare mala, quæ præter rationem eveniunt. Plurima enim talia stabilia non sunt, neque multum durare & permanere consueverunt. Cuiusmodi sunt perturbationum criticarum symptomata, ut si rigor incidat validus, febris magis incandescat, subitanea spirandi difficultas invadat, haud pertimescere oportet, præsertim si signa concoctionis præcesserint: tum enim Natura triumphalem manum efferet.

Istac febre depulsa, cum in tutum portum receptus existimareris, ecce aliquot dierum intervallo post aliud genus invasit, multò tetriora producens symptomata ac pœnè lethalia, me anxium ac dubium de recuperanda salute reddentia, & tibi spem omnem restitutionis adimentia.

Incepit & ista febris cum horrore, à malignis & acrioribus vaporibus concitato, facultatem excrettricem irritantibus ad rem inimicam abigendam: Cui successit ingens *καύμα* ac incendium, ut joco-serio dicere sis solitus, priorem febrem fuisse purgatorium, hanc verò ipsum *infernum*, ob insignem æstum, nuncupan-

cupandam. Tantam flammam te sentire, tam igneum calorem percipere, in inferiori ventre, & animadvertere tam fervidos & acres vapores sursum ferri, per œsophagum ad fauces pertingentes, eas acerrima sua vi rodentes, & velut funiculis constringentes, cor etiam ipsum impetentes & torrefacientes, haud secus, ac si id craticulæ impositum, à subjecto igni, sensim cremaretur. His accessit terrificum illud symptoma, singultus, diu noctuque affligens, per triduum durans, rarò requiem concedens, à malignis & acerrimis vaporibus os ventriculi percellentibus & Naturam extimulantibus, ad rem adversam propulsandam. Quoties à minera febrili fervidos vapores ascendere animadvertisti, ad os ventriculi delatos, toties etiam singultus molestias sustinere, es coactus.

Lingua & fauces multò magis ac in priore febre sordida & albicante lentore obducta, ut opus diurna nocturnaue abstersione, per convenientia gargarismata, aliàs veritus, ne fauces à viscosa materia coalescant; ab acrimonia etiam vaporum, multis in locis, fissuræ concitata. Aderat sitis inexhausta, à potu ilicò vapores calidos in copia expirare observasti, velut à candescente lapide aquâ consperso. Tanta *ἀνορεξία* & fastidium rerum omnium, ut etiam suavissima averfatus, illa à calo-

re igneo omnem humiditatem depalcente: hæc autem à copia biliosorum & pituitosorum humorum, os ventriculi, famis sedem, obsidentium, pronata.

Res miranda, cum febris tam ardens, secunda vice reperens, per aliquot septimanas perseverans, & igneos ac mordaces vapores sursum per œsophagum mittens, & tamen mens ac ratio sat salva permanferit, nulla deliria, aut absurda diæteria exaudita, nî quod interdum solito dicacior & *φαιδρία* erronea animadvertita, & quod majori admiratione dignum, nulla unquam querela, de capitis dolore, per totum morbi decursum. An quod non ex merâ bile, sed insimul copioso phlegmate (indicio lingua lentore albicante obducta & *πυρεξίος* pœnè assiduus) putrescente ac ebulliente, vapores benigniores sublatis, biliosorum acrimoniam contemperantes.

2. Quin & vapores illi ex ventriculo ceu ollâ fervescente, emergentes & sursum per œsophagum ad fauces pertingentes, per os expirant, ad cerebrum nõ delati: quamprimum sensisti ex inferiore ventre vapores exhalantes, ilicò ore aperto, exitum concedebas, sapius adstantes, manus ori admoveere jubens, ut halitum fervidum expirantem & manus ferientem, perciperent, id & à me proprio contactu observatum. 3. An quod fomes febrilis

brilis in ventre inferiore, in venis à corde distantioribus, residere. 4. Num causa præcipua, quod tibi obtigerit cerebrum frigidum ac humidum, ad paraphrenesin minus dispositum.

Ex præsignatis symptomatis patet, istam febrem esse ex earum continuarum sorte, quas practici *λυγυάδες* singultuosas appellare consueverunt, à symptomate, (vel ad *καυρόδω* notham potest referri, cum causi duo signa pathognomonica, ingens sitis & æstus immensus, quæ ambo tibi molesta,) quod singultus illis familiaris, suam trahens originem ab inflammatione ventriculi, intestini tenuioris, aut epatis. Observatum tertio quoque die symptomata magis ingravescere, nota cholera exorbitantis & periodum tertianæ sectantis. Adrianus Spigelius, istam febrem ad hemitritæum retulisset.

Fomite tuæ febris hæsisse in ventriculo & vicinis locis, innotescit ex oris amarore *καρδιαλγία*, immenso æstu, dum ex inferiori ventre, circa regionem fundi ventriculi, tam acres, tam fervidos vapores elevari sensisti, quasi ab igni subtus exardescente, qui ad os stomachi pertingentes, sua acrimonia & malignitate irritantes ac vellicantes, deplorandum illud symptoma, singultum concitarunt.

Quin cuncta illa symptomata fue-

rint pronata à putredine & effervescencia pituitosorum & biliosorum humorum, his prævalentibus, excreta *αίμα & χόλη*, abundè demonstrarunt.

Succi illi vitiosi suam nacti generationem, pituitosi quidem ab indigestione ventriculi, biliosi autem ab epatis *δυσχερσία* calidiore, qui & copia & crassitie venenoso generi inculcati, ob *ἀδιαπνευσία* ac prohibitam eventationem, putrescentes, & effervescentes, febrem illam, & concomitantia symptomata, producerunt.

Priusquam autem recedam ad medendirationem, tibi haud ingratum fore, autumo, si ob oculos constitutam, solo Hippocrate Judice ac Dictatore, à quàm periculosa febris, stipata variis & pœnè lethalibus symptomatis, cum singulari *ιτροχία*, annuente supremo Æsculapio, evaseris.

Primo namque Hippocrates lib. 4. aph. 43. Quibus circa dentes quidam lentores nascuntur, iis fortes fiunt febres: Ratio est in promptu, quod in eorum cerebro, vel ventriculo, cruda redundet pituita, à qua, superveniente calore, sublatis vaporibus, lentorem contrahunt, quo velut glutine dentes oblitati.

Si albo squalore obsideantur, febris diurnitatem (cum pituita, prout difficulter flammam concipit, ita conceptam diutius retinet)

fin nigro, mortem portendere Heurnius asserit: adstipulatur Mindererus, & lethale signum lentores dentium, præsertim si nigrescant, pronunciat, paucos se vidisse qui evaserint.

Secundo Lib. 4. aph. 65. In febribus circa ventriculum & fortis æstus, & cordis morfus, malum: Arguit enim *ανάδρομὴν* ac regurgitationem materiæ biliosæ acerrimæ in ventriculum, ei calamitatem afferentis, quæ ob resolutionem fundi, in ejus tunicis fluctuat, & à calore non naturali, concepta flamma, exardescit, sua acrimonia infestat, cibaria assumpta depravat, & synco-
pen concitat.

Tertio Lib. 4. aph. 13. Febres quæcunque non intermittentes tertia die fortiores fiunt ac ingravescunt, magis periculosa. Exin *τιμῆριον* capiendum, tales febres provenire ab humoris biliosi corruptione, tertiana periodum æmulantis: hinc *καρδιαλγίᾳ, καῦμα* & singultus causantur.

Quarto Lib. 2. aph. 1. In quo morbo somnus laborem facit, mortale: Si verò juvat, non mortale. Videtur planè funestum, si à somno nullum emolumentum, sed insuper damnum expectandum; quales vapores ad cerebrum elevati, talis erit & somni conditio. Si *ἀναθυμώσεις* evaporationes benignæ, instar roris, principium nervorum oblinant,

sensum communem vinciant, & cerebrum rectè dispositum, naturalis ac placidus somnus obrepit & Naturam reficit:

Sin vapores copia, qualitate & consistentia vitiosi, & cerebrum malè affectum, somnus lædit, dum ingravescunt symptomata, remanente materia invicta, cujus coctio ac resolutio, à calore nativo, revocato per somnum, à circumferentia ad centrum, expectabatur. Cum tertia hebdomade tuæ febris, remissiora symptomata apparerent, & spes salutis affulgeret, circa vesperam somnus obrepfit, per bihorium durans, ubi excitatus, tanta virium omnium resolutio obvenit, ut in lecto decumbens, de totali virium prostratione quiritans, planè desperares animum, de iis recuperandis, & sanè omni adhibita industria, vix ullò labore, Natura se recolligere potuit: An non id tùm pro malo augurio erat reputandum. Quin illa imbecillitas causata, à malignitate humorum, quos si calor innatus fortior, per somnum revocatus, concoxisset & superasset, at cum debilior, succubuit, validis opus erat machinis, ad erigendum & sustentandum.

V. Quidni & singultum in isthac febre, periculosum esse symptoma, si non prorsus lethale, ut Felix Platerus Professor Basil. profiteri non dubitet, eum esse prodromum

mortis, plerosque defunctos. Hisce præsuppositis, quis negare aufit, te, astute gratia divina, beneficio Naturæ & artis, è faucibus orci subtractum, jam pristina restitutum libertati.

Jam dispiciendum, qualis mendi processum institutus. Ad hostem tam infestum eliminandum, fretus conjectura haud vana, mineram illius febris contineri in ventriculo, id deprehendens ex oris amarore, singultu contumaci, ratus illam materiam, nullo alio medio commodius removeri posse, quam per aliquod emeticum, at cum vires haud validæ, lene tantum vomitorium experiri placuit, exhibendo ol. amygd. dul. ℥. 3. cum jus. Gallinæ, & vix quadrantis horæ spacio post, lingua digito validè depresso, vomitus provocatus, felici successu, materia biliosa excreta copioso phlegmate mixta cum non parvo levamine & citra ullam virium jacturam. Cum tantum exin relevamen, id bis reiteratum, semper succedente materia flava biliosa & etiam viridi admodum amara, exin calores intensi, remissiores facti, & singultus benigniorem se exhibuit, rarius exagitans, & Naturæ inducias permittens, quo se recolligere valeat.

Potiorum tuæ salutis partem acceptam referrem huic emetico, cuius beneficio, excrementum illi hu-

mores, mercurialem & nitro sulphuream qualitatem repræsentantes, tam gravium symptomatum auctores, & fomentum ac pabulum febris, ceu oleum igni affusum, subministrantes in tanta copia rejecti, qui nisi per vomitum evocati, quin Natura à singultu & æstu pessundata, ipsa ratio distitit. Fomite illo amandato, leviora symptomata visa, ut postmodum alterantia, obstaculo isto dimoto, residuam calidam intemperiem, commodius restringere, & Natura febriles reliquias, minori negotio concoquere & superare quierit, victrices tandem manus efferens. A purgantibus per os consultò abstinui, præsertim cum tua Natura admodum difficilis alvi, ut à validiore etiam pharmaco, vix bini secessus expectandi, si benigniora ingesta, camarina fuisset mota, sed non dimota sin fortiora exhibita, viribus debilitatis, majorem noxam intulissent, quo minus post Natura morbo debellando sufficiens. Exin videbatur consultius, per clysmata purgantia & simul refrigerantia, Naturæ succurrere. Sequens aliquoties, per intervalla, fuit injectum. ℞. Fol. mal. viol. beræ, acet. mercur. an. m. j. hord. mundi. m. ℞. fl. viol. p. 2. dec. ad med. col. ℞. ℥. x. diss. El. diacath. lenit. a. ℥. vj. ol. viol. ℥. 3. mell. viol. ℥. j. vit. j. o. Sal. parum f. cl. Exin materia biliosa acerrima & ferventissima, per intestinorum

tunicas delata, mordicans & urens, excreta. Tertia septimana æstu per-severante, hoc clyisma domi præparatum, ad parcendum sumptibus. ℞. hord. mundi. m. ℞. fol. mal. acet. a. m. j. fl. viol. ꝑ. ℞. prunor. x. fol. sen. f. f. ꝑ. ℞. sem. anisi. ℞. ij. dec. ad med. col. ℞. ꝑ. ℞. x. diss. ol. amyg. dul. ꝑ. ℞. 2. vel ol. amyg. dul. & viol. a. ꝑ. ℞. i. mell. de-spum. ꝑ. ℞. vit. j. o. sal. parum f. cl.

Eo per duas horas retento copia vitiosorum humorum rejecta, quasi croco infectorum, cum spectantium admiratione. Id clyisma tanto-perè à teipso tum est celebratum, ut ejus ingredientia, tabulæ inscripta, eaque in templo aliquo primario ut suspendatur, digna, ceu *μνημόσυνοι* tam præclari effectus, non semel dictitans. Id clyisma adhuc bis reiteratum, consimili evacuata materia, postrema vice, etiam per vomitum rejecta materia crocea amara, cui successit vitriolata, acutissimi aceti qualitatem præferens, ad nigrorem vergens, (atra haud dubiè bilis) palatum pœnè erodens, cum *ἀνοξία* & symptomatum remissione.

Corpore à spurcie eremetritiorum humorum depurato, descendendi ad alterantia, putredini & malignitati resistentia. Ab hydroticis & usu lapidis Bezoartici abstinui, cum ipsa experientia documento, complures, etsi lapis ille sæpius, etiam in majori dosi ingestus, dum scopus infringere malignitatem, in

cymbam charontis ablegatos. Haud renuo, sed ipse etiam usurpo, si febres malignæ obtigerint curanda, ex corruptione ac ebullitione humorum serosorum profectæ, tum hydrotica Bezoartica cenleo proficua, ut qui facili nisi per cutis poros erumpant; at si ejusmodi febres (qualis tua) suam *ὕλην* habeant in putredine ac effervescentia pituitosorum, inprimis autem biliosorum humorum, qui nî prius eliminentur, non video ullam rationem, qua fretus, judicare queam, hydrotica fructuosa, quin ab eorum usu, resolutis tenuioribus partibus, relictis autem crassioribus, magis lentescant, quo minus post evacuari possint & ab arte, & à Natura.

Restitante illa cacochymia, oleum & operam perdimus, si magnam in illis fiduciam collocamus. Imò asseverare ausim, complures ægros consimilibus febribus, (intelligo ardentiores à crassis pituitosis & biliosis humoribus putrescentibus succensas,) crebriore usu hydroticorum, extinctos, dum Natura, cujus officium, vitiosos humores concoquere, ac mitigare, postmodum separare à bonis, tandem excernere, impediretur autem à sua critica expulsiōne, dum illos per hydrotica magis lentescentes & contumaciter adherentes, amoliri nequit. Exin fieri aliter non potest, quin succumbat, & ægros cum suo sterqui-

sterquilinio, morti abripiendos committat. Ad æstum contemperandum. ℞. aq. End. cich. acet. an. ℥i. syr. acid. citri. ℥℔. sp. vitr. g. 3. M. Alias ℞. aq. End. fragorum. an. ℥2. tro. d. nitro præp. Di℔. syr. viol. simp. ℥iij. M. ab hujus usu excretio biliola per alvum secuta.

Quin & non parum contulit tinctura Rosarum ita præp. ℞. aq. End. ℔. j. acerosell. Ros. an. ℔. ℔. flor. ros. rub. ℥℔. sp. vitr. rectific. ℥℔. infund. tep. in vase vitreo per h. x. col. adde Jul. Ros. ℥2. M. de qua bis in die haustus oblati, ad refrigerium, roborandum & malignitati resistendum, valde accommodata, colore oculis accepta, odore & sapore Naturæ amica. Hora somni exhibita ista emulsio. ℞. amygd. dul. exc. ℥iij. 4. sem. fr. ma. an. ℥ij. pap. al. ℥j. aq. acet. ℥2. bor. ℥i. f. Emuls. cui ad. syr. viol. f. ℥℔. è suc. pap. errat. manus Chr. perl. a. ℥ij. M. Eam semel tantum assumisti, reiterare detrectans, licet aliis visâ suavissima, tibi verò velut ægro delicato, aut gustatu corrupto dotato, erat adversa. Pro potu ordinatum dec. c. c. v. præp. cum infus. pulpæ citri & sacch. dulcor. Etiam huc syr. cum dec. c. c. v. contemperatus. ℞. syr. acid. citri, è succo viol. an. ℥2. sp. vitr. g. vj. M. qui ab omnibus astantibus ob coloris elegantiam, odoris suaveolentiam, & saporis jucunditatem, valde dilaudatus, tibi verò non tam gratus.

Cum nactus stomachum fastidientem & varietate gaudentem. ℞. Jul. Ros. syr. ac. citr. an. ℥2. sp. vitr. g. vj. aq. cinnamo. ℥iij. M. cum dec. c. c. v. præp.

Etsi symptomata exin valde remissa, febris tamen adeò erat contumax, ut in 4. septimanam perduraret, calore non naturali, siti, sorditie oris, residuis, ad reliquias totaliter extirpandas, sacculus ordinatus infundendus in mensura dec. juris Gallinæ macræ. ℞. R. cich. polyp. q. rec. an. ℥℔. Garyo. ℥iij. herb. card. b. cent. min. adiant. utr. farf. chamædr. culc. a. p. j. fol. sen. f. f. ℥x. ag. rec. tro. ℥ij. Rhab. El. ℥℔. ciña. ℥j℔. sem. anisi. Di℔. f. sac. de quo per tres matutinas, alternis diebus, calidus haustus oblati. Primo haustu absorpto, sursum & deorsum evacuat^{us}, καθάρματα biliola dejecta, per os autem materia tenax, & acerrima ac amarulenta excreta, cum ἐνφορία, viribus redintegratis, placidam noctem duxisti, qua etiam sudor totius corporis (qui erat admodum salsus, pruritus molestus concitans) erupit, per aliquot dies continuando, exin febris prefuga, ergastulum tum reliquit.

Cum necdum cessaret sitis, salivatio, ἀνορέξια, ἐμπύρευμα latitans, cum urina sâc ignea & biliola. Ad intemperiem calidiorē penitus tollendam & φλεγμοσίων contemperandam, succurrit decoctum Rad.

cichor. recentis ex jus. Gallinæ maræ præp. cujus cyathus calidus per aliquot matutinas assumptus, & sane prospero eventu, cum exin tridui spacio, sudoris effluviū desierit, calor febrilis ex toto recesserit, appetitus post liminio reversus, sitis ablegata, & urina ad laudabilem subaureolum colorem redacta. Pro potu tum ordinatum dec. hord. cum pass. & mod. cinnamo. & ita cunctis symptomatis ultimum vale dictum.

Cum igitur corpus tuum tam cacochymum, ventriculus & tota alvina regio, pituitosis & biliosis humoribus referta, serosis autem & falsis in toto venoso genere exundantibus, haud magnoperè mirandum, quod febris illa tam refractaria, nobis tam multum facessens negotii, opinione nostra, longius protracta dum debellata.

Verè Hippocr. lib. 2. aph. 9. Impura corpora, quo plus nutries, eò magis lædes: haud sine ratione: pro ut enim parum fermenti, totam massam inficit: ita omnia assumpta, à nitrosis humoribus corrumpuntur, & abeunt in noxam. Etsi corpus tuum sapius evacuatum, tamen ob resitantem *κακοπεγνίαν* viscerum, subinde nova, ab ingestis, pululabat materia, quæ febrim fomitem subministrabat. Accedit, quod Natura tua ita disposita, ut respuat ea, quæ alii plenis buccis haurirent,

animo libenti, proin non in omnibus, debitum præstitum obsequium.

Coronidis loco, haud abs re, revocare tibi in memoriam ea, quæ Galenus lib. 1. comm. Hippocr. de morb. vulg. 2. fat concinnè tradit: Tria esse in quibus, & per quæ, cura perficiatur, morbum, Medicum & ægrotum: Pugnare inter se Medicum & morbum, illius studium morbum evertere, hujus autem propositum, ne sit inferior. Ægrum, si Medico sit audiens & imperata faciat, huic socium fieri, in certamine illo, morbo autem hostem. Sin æger à Medico desierit, ac ea, quæ morbus dictat, exequatur, duobus nominibus Medico facere injuriam, uno quidem, quod eum destituat solum, altero, quod duos hostes faciat, qui erat ante unus. Num & mihi justa de te querela, (cum tua gratia ac venia) quod me fat strenuè febrim tuam adorientem, ac dimicantem, non raro solum reliquisti, bebitalam in assumendis remediis, haud præstans obedientiam, etiam suavissima averfando, & ita morbo adjutorium accessit, mihi verò remora objecta, quod minus progredi, & tardius ad metam optatam, pertingere licitum. Sed in hoc cum febrim tua finio, eamque ad Garamantos usque relegatam cupio. Omnipotenti sit laus in ævum, qui febrim tuam frenum injecit, & abduxit, accom-

commodata suggerens præsidia. Hæc exaranda duxi amica manu, in febris tuæ, & mei monumentum.

Casum illum paulò prolixius deducendum operæ precium sum ar-

bitratus, cum mihi sermo literarius cum Medico, ut exin constaret, quibus fundamentis innixus, in *Agryvord* & *Agryvord* & quibus cautelis fretus in *Agryvord*.

OBSERVAT. II.

Censura de lapide Bezoartico, in febris inprimis continuis, usurpando.

CUM Medici de usu lapidis Bezoartici in febris continuis, valdè discrepantes, quidam celebrare, alii elevare soliti, haud abs re meam sententiam, (salva cæterorum) interponere. Ego hanc adhibendam distinctionem existimarem, ut si febres verè malignæ, quarum

ἄνωγες consistat, in corruptione serosorum humorum, qui per hydrotica facilius eliduntur, & non adfit magna cacochymia, quin infringendo malignitatem & materiam morbificam resolvendo & per sudorem discutiendo, multum conferat, haud ambigo: sin verò magna adfit vitiosorum humorum crassiorum, ut pituitosorum & biliosorum colluvies, rationi consonum, parum spei in illo locandum, quin agitando plus obsit, quam prosit per sudorem propulsando. Nè ab usu alexiteriorum sat largus sudor succedaneus, ut virulenta materia una discutiat, parum opis sperandum. Hoc autem de lapide Bezoartico expe-

rientia cognitum, plerunque uiderem, non sudorem evocari, serosis humiditatibus in superficie ac circumferentia corporis subsistentibus, eliminatis, relicto centrali veneno, in intimis penetralibus hærente, & resolutioni resistente.

Succurrit mihi casus notatu dignus cujusdam Viri Ulm. primarii & opulenti, qui febrì semitertiana correptus, cui Medicus sæpius Bezoaris gr. xv. obtulit, ea spe fretus, quin tanta dosi, velut potentiori manu, *via Cusa* ac fomentum febrile resolvendum, sed irritò conatu, cum tertia demum septimana æger ille è vivis sublatus: nec mirandum, cum febris illa sit composita ex continua quotidiana & tertiana intermittente, & ita mixti pituitosi & bilioli exorbitent humores, ut per hydrotica averuncari nequeant, quin resolutis tenuioribus partibus, crassiores subsistant & magis lentescant, quò minus post à Natura, per convenientes vias, expelli queant. Cum aliàs

regu-

regula medica, si lap. Bezoartici usus debeat esse proficiuus, cum non exhibendum, nisi prius corpore evacuato. In eo magnus committitur error, dum in omnibus febribus continuus, non ponderatis ullis circumstantiis, porrigitur, quid miri, si sapius cum detrimento. Ego rarius illum solitarium præscribo, nisi infantibus & personis delicatis, alia respuentibus, cum experientia mihi cognita, illius usu in debellandis febribus malignis, sæpius frustra- neo, præsentaneum auxilium attulisse alia alexiteria, imprimis autem pulv. rubrum Pannon. & species de hyacintho, prout in subsequenti- bus meis observationibus, luculenta obvia exempla. Recidit mihi in me- moriam, me olim à Dn. D. Horstio collega meo honorando, audivisse, sibi à quodam Medico castrensi, magni illius Herois, & Bellatoris fortunatissimi Bernhaldi, Ducis Vi- nariensis ordinario, perscriptum, se in abigendis febribus malignis, in- ter milites grassantibus, nullum præ- cellentius deprehendisse præsidium, quam species de hyacintho, ut fer- mè nullus mortuus, cui exhibitæ.

Et sanè, si quis sanæ mentis, me- ritò cõsimilibus alexipharmacis plus fidendum, quam Bezoari solitario. Cũ inter authores magna cõtentio utrum in officinis genuinius extet, & Franciscus Vallesius Hispanus, Phi- lippi II. Regis Archiater, è centenis

vix decem legitimos esse, asseverare non dubitet. His fidem conciliant Scriptores de rebus Indicis, quod lapides illi vel in ipsa India rariores, quin subditis severè, magna consti- tuta pœna, injunctum, si quos ac- quisierint traderent ipsi Regi, qui ipsos inter sua *καμήλαια* asseverare, & iis tantum donare solitus, quos be- nevolentia & gratia complectitur singulari.

Cum autem plures Materialistæ in Europa comperiantur, quorum singuli plures lapides possideant, quam in univèrsa India invenian- tur, ex tanta copia facile apparet, plerosque adulterinos, proin valdè periculosum, in morbo ancipiti, du- bia illorum fidei, se committere, quin tutius ac consultius, ea alexite- ria usurpare, quorum efficacia, per multa secula cognita ac comperta. Et si vero certò constaret, lapidem Bezoarticum in ipsa India, ex ca- preolorum receptaculo exemptum, ut planè nulla adulterii suspicio, sed fides indubia, esse genuinum, nõ ta- men exin de effectu, & virtute ale- xiteria, apodicticum capiendum ar- gumentum. Non enim omnium ca- prarum lapides efficaces, in morbis propulsandis, sed illarum tantum, quæ partum quærunt in locis mon- tanis, & herbis ibi provenientibus, vim antidotalem habentibus, ves- cuntur: si in locis planis, campestri- bus & graminosas victum colligant, exper-

expertes virium existimantur. Exin Persici præferuntur, quod ibi radices contraiervæ, vim peculiarem contra venena habentes in copia succresant, & in in partum cedant.

Cum igitur tanta sit incertitudo, quinam legitimus & facultate alexiteria instructus, proh Deum immortalem, quis turò illi fidere & ægris de vita ob morbos exitium minitantes, periclitantibus, porrigere aufit: Nisi quispiam ad manum, cujus per experientiam, sit explorata virtus. Sæpius in animo meo suborta est admiratio, tam preciosa quibusdam Medicis adeò familiaria, ut ea etiam obtrudant vilioris conditionis ægris, cum paucorum abhinc annorum intercapedine, quidam civis Ulm. ex ordine mechanico, sed cui honestæ obvenerant facultates, febre continua decubisset, quidam Medicus, decem dierum spacio, ipsi talia medicamenta præscripsit, ut sexaginta florenorum precium superarint.

Decem haustus sudoriferos as-

sumpsit, quorum singuli constabant tribus florenis, qui soli conficiebant R. 30. lapide Bezoartico in sat larga dosi oblato, insuper ordinata emulsione amygd. dulcium cum magisterio Perlarum, cujus libra una, seu quarta mensuræ pars, fl. v. constabat.

An hoc non censendum, margaritas porcis obijcere conculcandas. Proh Deum immortalem, quot in orbe Magnates, Principes, ne dicant etiam Reges, quibus consimilibus febribus obsessis, vix talia pharmaca usurpanda ordinata, ut sumptus tantum decem dierum intervallo, sexaginta florenos excederent.

An non etiam illa expensâ supervacua æstimanda, cum multa millia hominum, exigui valoris remediis, ab illis febribus liberi ac immunes redditi, majori felicitate, quam si solus Bezoar ingestus, prout illustria exempla, in meis observationibus obvia, contestantur. Hæc admonitionis loco inferenda duxi.

OBSERVAT. III.

De febre continua cum interiori abdominis frigore incipiens, cum tussi & dolore capitis,

CUM Illustris ac Generosus Dn. Comes ab Heditz ex Moravia oriundus in militiam Profectus, Cæsari suam locans operam, ex Al-

satia rediens, Ulmæ ad Coronam divertisset, & ægrotare cœpisset, ego accersitus, offendi ipsum conquerentem, de ingenti totius abdomi-

C

R. S.

nis, interiori frigore, summoperè molestante, ratus esse prodromum febris malignæ, ob corruptos vapores, ad eos discutendos, ilicò ordina-
vi.

Ol. still. carvi, cusus gut. v. cum
2. cochl. jusc. Gall. cal.

Exhibui, brevî post algor ille remisit. Ad alvinam regionem depurandam & vitrosos humores ex bile & pituita mixtos eliminandos, præscripsi hunc Bolum, cum eam formam appeteret.

℞. El. d. Tamarind. cum fol. fen.
ʒʒ. magist. Jal. ʒʒ. Ess. scam. gr. vi. M

Ultra x. secessus secuti, cum in-
feris & magno levamine. Cum calores non naturales observati, febris continuæ indices, sequenti matutina oblata portio alexiteria hydrotica, desuper sudaret in lecto probè opertus.

℞. Pul. rubr. Pann. ʒj. lap. Bezo.
ori. gr. 7. aq. card. b. ʒi. bor. ʒʒ. M.

Postea per tres matutinas assump-
psit.

℞. Lap. Bez. gr. 7. solut. marg. gr.
vi. aq. bor. ʒi. scurzon. ʒvj. M.

Tam felici successu, intra octi-
dium ita se recollegit, ut Equo li-
gneo vectus, per Danubium in Pa-
triam descenderit.

Pro confortatione.

℞. Aq. bor. bugl. a. ʒʒ. cerat. nig.

acetos. a. ʒi. Ros. cinnam. a. ʒvj. marg.
præp. ʒj. Bezo. or. gr. vj. man. Chr.
perl. ʒvj. M.

Emulsio ad corroborandum.

℞. Amygd. dul. exc. ʒvj. sem. me-
lon. exc. ʒʒ. aq. acer. cerof. bor. a. ʒ. 3.
Ros. ʒvj. f. Emuls. ad. magist. coral.
& marg. a. ʒj. sac. cand. al. ʒʒ. M.

Contra tussim molestam.

℞. Aq. scab. ʒ. 3. veronic. tussil. a.
ʒ2. card. b. borag. a. ʒi. sac. cand. alb.
ʒvj. M.

Pro dolore capitis mitigando.

℞. Aq. ros. plant. melil. an. ʒ2.
nucl. Persic. ʒij. sem. pap. al. ʒij. f.
Emuls. cui ad. aceti fl. Pap. ʒj. M. pro
epithem.

Pro poru ordinatum.

℞. Sem. cori. præp. ʒij. liquir. ras.
ʒij. sem. anisi. ʒʒ. cinnam. ʒij. dec.
in aq. mens. 2ʒ. aliquot ebullition.

Eo delectatus, ut aliquot mensu-
ras secum sumpserit. Interdum ex
isto Syr. coch. j. cum aq. in qua pa-
nis tostus, præmacer. vitrum hausit.

℞. Syr. acid. citri, è suc. viol. a. ʒ2.
sp. vitr. gr. vj. M.

Omnia erant ad Ill. ægri Pala-
tum ita accommodata, ut ei grata,
restitutus mihi valedicenti, gratias
egit, felicem operam medicam de-
prædicando, & liberali manu remu-
nerando.

OBSERVAT. IV.

De febre continua cum seva Paraphrenesi.

Cum ante annos 56. in Ducatu superioris Styriae, Illustrium Procerum Medicus ordinarius constitutus, primo praeseos meae anno, evocatus in pagum *Scheiffling* / ad Ill. ac Generosum Dn. Dn. Baronem, Victorem de *Windischgrätz* / febre continua sat ardente decumbentem, superveniente Paraphrenesi tam gravi, ut in lecto contineri nequirit, quin vestibus indutus, ex conclavi profilire totis viribus anniteretur, tanta ferocia, ut duo ministri, vix pares ad compescendum.

Urina emicta furfuracea cum punctis oleaginis *alpeus*, confertim profluentibus, id argumento a calore igneo, Renum pinguedinem liquefieri,

Cum alia medicamenta tum non ad manum, praeter species liberantis, earum (praemisso clysinare) ʒj. bis cum aq. acetosae exhibui. Pro potu, ordinatum dec. hord. cum pass. & syr. acyd. citri contemper. Cum aq. acetosae aliquot mensurae in promptu, in arce praecedente aestate. in usum ac commodum subditorum, destillatae, quin & illius felici Fato, inopinato ei etiam fuere salutis. Quotidie 2. 3. vitra cum syr. acid. citri oblata, continuando, dum calores febriles extincti. Quod a tam seva ac periculosa febre liber ac immunis evasit, primas tribuo aq. acetosae, quae & alterando, & malignitati resistendo, suo merito, principatum obtinet,

OBSERVAT. V.

De febre continua cum prunella, motu tremulo exteriorum membrorum & magno virium languore.

Cum Ill. ac Generosus Dn. Dn. Adamus de *Greyberg in Nischstätten* / febre continua maligna laboraret, lingua sordida, motu tremulo externarum partium, & magna virium imbecillitate, ante meum adventum, alterius Medici opera usus, sed frustranea.

A me ordinatum, corpore prius evacuato.

℞. Pul. rub. Pann. ʒij. lap. Bez. ori. gr. 4. aq. acet. card. b. an. ʒiʒ. syr. acid. citr. ʒʒ. M.

Desuper obiectus sudavit, bis repetitum.

Ad linguam & fauces emundandas,

C 2

das,

das. ℞. Aq. prunell. ℥4. plant. acet.
an. ℥2. vermicul. ℥1. sp. vitr. gut. x.
diamor. ℥i. M. Pro Garg. Post usum
istius, fauces illitæ. ℞. Diamor. ℥j.
mell. ros. ℥℥. syr. viol. ℥. ℥iij. sp. vitr.
g. vi. M.

Pro potu, in mens. iij. aq. font. duo
poma citria excor. in taleolas te-
nues secta, injecta, & cum f. q. sacch.
fimi duleor. Istum potum (cum à
priori Medico dec. hordei cum pass.
tantum præscriptū haud acceptum)
valdè deprecabat & me commen-
dabat, etiam præsentē Ill. Dn. Fug-
geri affinis, dictitans, se habere pru-
dentem Medicum, qui sibi ordina-
rit præcellentia cordialia, si biben-
dum, se magno desiderio ac gaudio,
aquam illam haurire, & exin confortationem ac refectionem virium
sentire.

Cum apud Ill. ægrum per 8. dies
hæsissem, & negotiorum causa do-
mum reversus essem, tum sympto-
mata visa remissiora, motus tremu-
lus abierat, ut solus, sine aliorum su-
stentaculo, è lecto surgere & ince-
dere potuerit, & urina naturali simi-
lis appareret, & spes affulgeret salu-
tis. Quamvis soliloquio haud fiden-
dum, quod multoties Medicos in-
cautos fallit, qui conspicientes uri-
nam naturali haud disparem, pro
felici augurio reputantes, optimam
spem concipiunt & etiam faciunt
astantibus, de indubia ægrorum re-
valescentia, cum tamen sæpius con-

tingat, ut intra dies paucos ad Majo-
res abeant. Ego verò non ex solius
urinæ inspectione, sed in simul gra-
viorum symptomatum remissione,
& virium recuperatione, (dum so-
lus ingredi posset, cum antea nullum
membrum dimovere quierit & tre-
mor recesserit) colligebam fore, ut
convalescat. Sed à meo discessu, ab
aliis, etiam empyricis, tractatus, ter-
tia demum septimana, expiravit.

Cum ab illius obitu, ad Nobiliss.
Dn. Philippum Carolum de Wel-
den / Laphentium evocatus, quidam
referebant, Generosum illum, varia
medicamentorum ingestione, ob-
rutum & perditum; se non dubita-
re, quin *salvus ac incolumis* evaserit,
si meo tantum consilio paruissem
ministrantes. Consultius negotium
non rarò soli Naturæ committere,
quàm immatura Medicina pericu-
lum accersere. Usus etiam erat in-
stinctu aliorum, cujusdam tonforis
castrensis opera, qui ad abigendam
prunellam (cum tamen Gargarif-
mus à me præscriptus multò com-
modior) albumine ovi conquassato
cum aqua fontis, commixto sale am-
moniaci, fauces singulis horis non
tantum eluebat, sed & 1. 2. cochl. de-
glutienda imperabat. Etsi id inno-
xium in prunella albicante, ad ab-
stergendum lentorem, si fauces tan-
tum elotæ: sed nitidò, assumere ex
ammoniaco crudo & pulverisato
constantia, quàm sit damnosum,
Medi-

Medicis est probe notum, cum haud bra illius ingestione, mors per fau-
expers venenositatis. Quin ex cre- ces, una irrepsit, haud ambigo.

OBSERVAT. VI.

Ill. ac Generosus Juvenis N. Baro
à Spangstein/ann. 15, febrì con-
tinua detentus; primo paroxysmo
fat gravi, ut periclitari iudicatus, à
Dn. Matre, antè meum accessum
erat purgatus: exin præscripsi.

℞. Pul. rub. Pan. spec. d. Hyac. an.
ʒj. lap. Bezo. ori. gr. vi. syr. ac. citr.
ʒʒ. aq. acet. card. b. an. ʒʒ. M.

Affatim sudavit: altera matutina
reiteratum, cum symptomatum re-
missione.

Pro potu dec. c. c. v. præp. infusa
pulpa citri, cum sac. dulcor. Inter-
dum hoc syr. mixto.

℞. Syr. ac. citr. ʒʒ. Rib. berb. an.
ʒi. sp. vitr. g. vi. M.

Ad vires restaurandas.

℞. Aq. aq. bor. bugl. an. ʒʒ. ceraf.
n. acet. a. ʒʒ. Ros. cinnam. a. ʒvi.
marg. præp. ʒj. Bezo. ori. gr. vj. man.
Chr. perl. ʒij. M. ℞. Amyg. dul. exc.
ʒʒ. 4. sem. fr. ma. a. ʒij. sem. pap. al.
ʒj. aq. ceraf. acet. a. ʒij. bor. ʒʒ. Ros.
ʒj. f. Emulsio, cui ad coral. rub.
marg. præp. a. ʒj. sac. candi alb. ʒij.
M.

Fuit & hoc clystima apl.

℞. Herb. malv. alth. viol. mer-
cur. acet. a. m. j. hord. m. ʒ. fl. chamo.
melil. a. p. j. dec. ad med. col. ʒ. x. dil.
El. diacath. lenit. a. ʒʒ. ol. amygd.
dul. ʒʒ. viol. ʒj. mel. viol. ʒvi. vit. i. o.
sal. par. f. cl. Omnia ad nutum.

OBSERVAT. VII.

*De febre continua à venæ sectione invadente, cum angustia
pectoris & tussi, comite prunella & dol. cap.*

Rever. & Celebratis. Theologus
Dn. D. Cunradus Theodoricus,
Superintendens Ulmensis, 60. ann.
corpore *εὐραξία* dotatus, complexio-
nis sanguineæ, statura fat grandi, fa-
cie rubicanda, febre continua tenta-
tus, licet antè quadriduum, alterius
Medici consilio, venæsectio admini-
strata & corpus expurgatum, eo fi-
ne, ut ab illa bellua intactus perma-

nere & præservari possët, sed spe in-
ani: exin & mea requisita opera,
cum prævia venæ apertio & evacua-
tio infructuosa, tum ad alexiteria me
contuli.

℞. Pul. rubr. Pan. ʒij. Bezo. ori.
gr. vi. syr. acid. citr. ʒʒ. aq. card. b. ʒʒ.
acet. ʒʒ. M.

Cum expeteret minorem dosin,
sequenti matutina,

C 3

℞.

℞. Pul. rub. Pann. ʒβ. Bezo. or.
gr. vi. magist. margat. gr. v. cum. aq.
card. b. acet bor. a. ʒβ.

Contra angustiam pectoris &
tussim molestant.

℞. Aq. scab. ʒ3. tussil. ʒ2. veron.
card. b. bor. a. ʒj. sac. candi al. ʒvi. M.
Id commendavit, profuisse.

Pro dolore capitis demulcendo.

℞. Aq. plant. Ros. d. melil. a. ʒ2.
nucl. ceral. ʒβ. sem. pap. al. ʒij. f.
Emuls. cui ad. acet. fl. pap. errat. ʒiij.
M. pro epithem.

Ad sordidam linguam & fauces
denigratas,

℞. Aq. prunell. ʒ3. plant. acet.
fragorum. a. ʒ2. diamor. ʒvi. q. vitr.
gut. vi. M.

Pro Garg. à cuius usu, illinantur.

℞. Diamor. ʒi. syr. viol. f. ʒvi. sp.
vitr. g. vi. M.

Ad materiam biliosam per alvum
revellendam.

℞. Herb. mal. alth. viol. mer. acet.
betæ, hord. a. m. β. fl. chamo. mel. a.
p. i. sem. anisi. ʒj. dec. ad med. In col.
ʒx. dif. El. diacath. lenit. a. ʒvj. ol.
viol. amygd. dul. a. ʒiβ. mel. viol. ʒvj.
vit. i. o. sal. par. f. cl.

Aqua etiam cordialis ordinata.

℞. Aq. bor. bugl. a. ʒiβ. ceras. n.
acet. a. ʒi. Ros. cinnam. a. ʒvi. marg.
præp. ʒj. Bezo. or. gr. vi. man. Chr.
perl. ʒβ. M.

Pro potu: Dec. c. c. v. præp. cum
pulpa citri incis. & sacc. dulcor. In-
terdum hic syr. commixtus. ℞. Syr.
ac. citr. ʒ2. Rib. berb. a. ʒj. M.

Pro corrobor. ℞. Conf. Ros.
sylv. bor. viol. pulp. citri. a. ʒij. Rad.
cich. cort. citri cond. a. ʒiij. M.

Ista cura feliciter peracta, mihi gra-
tiam ac benevolentiam conciliabat.

OBSERVAT. VIII.

CUM Nobilis Eques ex Alfatia o-
riundus Ulmæ ex febre continua
decumberet, magnos æstus circa re-
gionem ventriculi sentiret, cum do-
lore capitis, à paraphrenesi sibi me-
tuens. Alia medicamenta purgan-
tia, præter clysmata, admittere re-
cusabat:

℞. Herb. malv. alth. mer. viol.
acet. a. ʒi. j. hord. m. β. fol. fen. f. l. ʒiij.
fl. viol. ʒij. fl. chamo. p. j. sem. anisi.
ʒj. dec. ad med. In col. ʒx. dif. El. dia-
cath. ʒi. cass. pro clyf. ʒβ. ol. amyg.

dul. viol. a. ʒiβ. mel. viol. ʒi. vit. j. o.
sal. parum f. cl. Ter reiteratum per
inrervalla.

Ad fervorem restinguendum, al-
terationis gratia, exhib.

℞. Syr. acid. citr. è succo acetosel-
læ. a. ʒβ. tro. d. nitro præp. ʒiβ. aq.
acetos. ʒ2. cich. End. a. ʒvj. M.

Interdum etiam haustus oblatus
ex tinctura rosarum superius in pri-
ma observatione descripta.

Pro potu usus:

Dec. c. c. v. præp. cum seq. syr.

℞. Syr.

℞. Syr. ac. citr. è succo viol. a. ʒiʒ. riam, appellabat potum regium. In-
 sp. vitr. gut. v. M. tra octiduum restitutus.
 Ob suavitatem & coloris elegan-

OBSERVAT. IX.

*De febre continua cum comate vigili, ab alio Medico
 pro desperata habita, curata.*

DN. Tobias Neubrunnerus, Mercatar Ulm, opulentis. excedens ann. 60. agrotare incipiens primo usus consilio Senioris Medici, cum nihil proficeret, & indices graviora ingruerent symptomata, ut ille de salute ægri penitus desperavit, nullam amplius spem in humanis præfidiis locandam, dictitans, Uxor & duo filii conjugati, solliciti de recuperanda valetudine, cum me passim, ob felicem februm continuarum medelam, celebrari cognovissent, & ego in consilium adhibitus. Cum convenissemus, ille prior casum denarrare cæpit, & quibus remediis occursum. Ex illius relatione mihi facile innotuit, quod in cognitione & curatione morbi multum exorbitavit. Etenim ægrum tractabat pro comatoso, morbum esse coma vigil, cerebro primario seu per Essentiam affecto, in ipsius ventriculis, materia pituitosa & biliosa putrescente, eò medendi rationem direxit. Vini potum concessit, syncipiti ad discutendos vapores, lintecolum sericum decocto herbarum calidarum imbu-

tum & expressum, applicari iussit. Eo cognito, haud levis in animo meo est oborta admiratio, illum tanto opere hallucinatum. Ego è contrario, haud frivolis innixus conjecturis, ad oculum demonstravi, concedendo, adesse quidem coma vigil, sed non primario in cerebro hære, quin potius sit symptoma febris continuæ, quæ *ὄραξις* suam habeat, in ebullitione ac fervore humoris ferofi cum bile mixti, per putredinem concitato, exin vapores in caput expirantes, coma vigil produxerint. Argumenta hujus assertionis in medium allata subsequuntur. 1. Febris aderat continua, nec Medico illo repugnante, non in eodem semper tenore perseverans, sed luculentas habens excrescentias, certa redeundi intervalla, ut quibusdam horis calores intensiores, quibusdam multò remissiores. 2. Facies valdè rubicunda. 3. Deliria non continua, sed per interstitium recurrentia. 4. Urina ignea, rufa & splendescens, rotam massam sanguineam quasi incensam, arguens. Quæ symptoma-

ta cum-

ta cuncta videntur consecraria febris continua in venoso genere consistens. Si febris illa per *idiosyncrasiam* in ventriculis cerebri pronata, tum fuisset lenta & uniformis, sine evidenti periodo. 2. Vel urina sola esset sufficiens *rempugior* effervescentis massae sanguineae. 3. Pulsus erat celer & elatus. Istam meam sententiam ipse eventus & medendi processus confirmavit. Etenim contraria curandi ratione instituta, cis paucos dies aeger ille, de quo desperatum ac conclamatum, quasi ex orci faucibus subtractus, postluminio

fuit ad vitam revocatus. Vini usu abdicato, & rejectis aliis calidis a priorre Medico administratis, cum refrigerantia exhibita, spacio trium dierum, calores febriles cum aliis symptomatis, evanuerunt, urinam flammam, ad subaureolum colorem reversam, aegro pristinae sanitati restitutum. Plurimum contulit aqua citri cum sacch. dulcor. pro potu cum dec. c.c.v. praep. eam cum voluptate assumendo. Ob faustam medellam, illius propinqui me extulerunt laudibus, ejus salutem mihi acceptam ferentes.

OBSERVAT. X.

*De febre continuâ diarrhâ admodum biliosâ ac foetidâ,
& urina suppressione,*

DN. Fridericus Orthius excedens ann. 70. adhuc in caelibatu vivens, Musis deditus, febre continuâ est correptus, ab initio statim comite diarrhâ gravissimâ, excretâ materiâ biliosâ admodum foetidâ, in sat justâ copiâ, per octiduum perdurante, ipsi aegro & astantibus perquam, ob graveolentiam, molestâ. Libenti animo injici curassem clysteres, abstergentes & bilis acrimoniam contemperantes, sed cum fuerit insimul herniosus, eos admittere, renuit. Tam putidum alui fluxum nunquam olfeci, qui erat indubius internae corruptionis ac putredinis

index. Cum recusasset clysmata, haud abs re visum, exhibere infusum Rhab. cum syr. ros. sol. & aq. plantag. sed cum vires imbecilliores, & aetate senili & morbo sat attritâ, insuper quidam motus convulsivi totum corpus conquassantes, sapius redeûtes, infesti, cum ruptura chronica, ista remora obstaculo, quo minus ausus descendere ad leviora etiam solutiva, veritus, cum incertum, quanta in visceribus interioribus saburra corruptorum humorum delitescat, ne accedente levissimo etiam stimulo, in copiâ prouant, & resolutis spiribus, aegrum peni.

penitus pro sternant. Istâ cautelâ
usus, consultius videbatur, eò ut ef-
sem intentus, quò febrì occurrerem
per alterantia, fervorem & virulen-
tiam bilis, contemperantia. Ipsum
ægum in spem erexi meliorem, pa-
tienti sustineret animo, etsi diarrhœa
per dies aliquot perseveraret, cum
materia profluat corrupta ac putri-
da, si ea sistatur, aut inhibeatur, cum
præsenteo vitæ discrimine fore
conjunctum.

Primo respiciens malignitatem
febris, exhibui. ℞. Lap. Bezo. ori. gr.
vi. cum aq. bor. ℥i. M. Post per ali-
quot matutinas. ℞. Syr. ac. citr. ℥i.
vini granar. acid. ℥. j. aq. cich. acer.
end. an. ℥i. sp. vitr. ℥ss. M. Pro vice
℥. 4. Interdum magist. corall. ℥j.
marg. gr. vi. syr. Gran. ac. ℥ss. aq. tor-
mentil. ℥j. M.

Pro potu:

℞. Syr. ac. citr. rib. è succo viol.
an. ℥i. M. erat illi gratus cum dec.
c. c. v. præp. vini cydon. usus con-
cessus, & syr. cydon. cum syr. corall.
M.

Aq. cordialis:

℞. Aq. ceras. nig. ℥i. bor. bug. me-
liss. lil. convall. an. ℥j. cinnam. ℥ss.
coral. rub. præp. ℥j. marg. præp. gr.
xv. Bezo. ori. gr. 4. man. Chr. perl.
℥vi. M.

Ubi febris remisit, simul & diar-
rhœa recessit. Febre autem adhuc
durante, supervenit symptoma gra-
vissimum, suppressio lotii, de quo
ingens querela, mihi etiam multum
facessens negocii. Etsi varia succur-
terent remedia, utriusque felici Fa-
ro, cœlitum favore aspirante, obve-
nit tale, quod subitanam attulit sa-
lutem.

℞. Parietariæ, quoad fieri potest,
recentis, m. 4. decoq. ad cataplasma-
tis consist. adde ol. lil. alb. ℥i. Scorp.
℥j. f. cat. id linteo crasso duplicato,
densè inductum, calidè sumini apl.

Cum admiratione, ilicò lotium
provocatum, quoties admotum,
quasi affixâ cucurbitulâ, luculentam
sensit urinæ attractionem, & sic in
vitâ conservatus, de quâ plerique
visitantium & ministrantium, de-
sperant.

OBSERVAT. XI.

*De febre continuâ cum dolore capitis & tormi-
nibus ventris.*

Civis quidam primarius, ex ordine
mercatorio, Naturæ melancho-
licæ, febrì continuâ sat gravi cum

dolore capitis infestatus, cum habi-
tus corporis mollis ac delicatus ei
obtigerit & facilis alvus.

D

℞. Mann.

℞. Mann. El. ℥vj. dil. in aq. cich.
q. ℞. col. adde syr. ros. sol. d. Rhab.
Augustan. an. ℥j. M.

Sat commodè evacuatus, copiosa materiâ biliosa cum pituitâ mixtâ, suâ acrimoniâ in transitu intestinorum tunicas vellicando tormina concitans, rejectâ.

Ad sudoris elicum: ℞. Bezo. ori.
gr. vj. aq. acet. ℥j. card. b. ℥℞. M.

Ad fervorem temperandum:
℞. Syr. ac. citr. è succo acetosell. an.
℥vj. sp. vitr. gut. 4. aq. acet. ℥2. End.
℥j. M.

Antè somnum exh. ℞. amyg. d.
℥ij. 4. sem. frig. ma. an. ℥ij. sem. pap.
al. ℥℞. aq. acet. ros. an. ℥℞. f. Emulf.
ad. syr. viol. f. ℥vj. è succo pap. errat.
℥ij. M.

Quin & hoc clystima apl. ℞. herb.
mal. alth. mer. viol. betæ. a. m. j. fl.
chamo. viol. a. pi. hord. p. 3. dec. ad
med. col. ℥x. dil. cal. pro clyf. ℥j. ol.
viol. amyg. d. a. ℥℞. mell. viol. ℥j. sal.
parum f. cl.

Aqua insuper cordialis ordinata:
℞. Aq. bor. bug. melif. ceras. n. Ros.
an. ℥j. cinnamo. ℥vj. marg. præp. ℥j.
Bezo. ori. gr. v. man. Chr. perl. ℥vj.
M.

Si ista aq. cordialis, tum secundo
nostro Fato non fuisset ad manum,
penè actum de illius vitâ. Etenim

cum injecto clysteri, surrexisset è lecto ad excernendum, dum adhuc fellæ stercorariæ insedisset, (tàm mollis erat Natura, vel potius malignitate humorû irritatâ, cum clystima ex per quàm benignis constaret ingredientibus) in lipothymiam incidit gravissimam, oculis clausis, nullâ apparente notâ, ullius auræ vitalis, & sanè nî ego tum præstò fuisssem, & ilicò arrepto vitro aquæ cordialis (cum nullum cochlear ad manum) in os infudisssem, de vitâ periclitari visus: Sed Deus clementer avertit. Ex illustri illo exemplo relucet, quantum vis Medicus cautè ac circumspectè procedere videatur, non minus interdum, adversam experiri Fortunam contingat, ex causâ occultâ, Rationi haud obviâ.

Pro dolore capitis mitigando:
℞. Ung. alabastr. ℥vj. ung. ros. mes.
ac ros. loti. ℥℞. M. apl. fronti & tempor.

Pro potu: Dec. c. c. v. præp. cum
syr. ℞. Syr. ac. citr. rib. è suc. viol. an.
℥j. M.

Cum tormina vehementer infesta, ab acrimoniâ humorum biliosorum & mordaciûm, ad oblinenda intestina. ℞. Ol. amyg. d. rec. ℥2. cum jus. Gall. mirè profuit, & sic vita restaurata.

*De febre continuâ cum lipothymia & tumore erysipelatode
in Genâ sinistra cum ardore & dolore.*

ILL. ac Generosa Dn. Dn. Juditha, Baronissa de *Wetz*, ex Carinthia sedem suam huc transferens, corpulenta & Naturæ melancholicæ, febre malignâ passim tum grassante & ipsa correpta, insuper efflorescente tumore erysipelatode in genâ sinistra, cum ardore & dolore, totius horrore, calore non naturali superveniente: exin arguendum, ab effervescentiâ ferosorum & biliosorum humorû, illa symptomata profecta.

Cum vires non constarent, & lipothymia non rarò infesta, primâ statim vice accersitus, præscripti:

℞. Pul. rubr. Pann. ðij. Bezo. ori. gr. vi. aq. acet. card. b. bor. an. ʒj. M. ut desuper in lecto sudaret.

Cum sequenti diluculo Gnr. ægram visitassem de effectu percontando, animadverti tam largum sudoris effluvium, & lintamina, adeò madida, quasi in aquam versa, cum *ἰσχυρῶς*, nec in posterum amplius de lipothymia, erat querela.

Et si ista medela felici auspicio capta, ut nulla diffidentia concipienda de sinistro eventu, non minus, prout mira ac varia hominum ingenia, cum de Venæsectione sermo incidisset & ego eam dissuasisssem, alius insuper Medicus junior

in consilium adhibitus, qui pro more suo jactabundus, in meâ absentia multa (ut mihi postea innotuit) de sanguine emittendo, declamitabat, & Ill. Dn. maritum & quosdam cognatos, jam pertraxerat in consensum. Ubi autem convenissemus ad consultandum, & ego prior casu cum symptomatum *συνδρομῶν*, exposuissem, & haud vanis conjecturis fretus, restituissem, venæ apertionem *velut noxiam*, in illo subjecto, demonstrans, tum ille evidentissimis argumentis convictus, à suâ opinione destitit. Erat enim Generosa egra, Naturæ melancholicæ frigidioris, prout ex colore faciei humido, animi pathematis ad metum & mœrorem inclinantibus, corpus lue plethoricum, potius ad *καχεξία* divergens, sæpius invadebant horripilationes.

Cum istæ febres sanguinis ac humorum commotionem & exagitationem non ferant in corpore robustiore & magis plethorico, quin majori ex parte ægri, quibus sanguis missus, ad orcum ablegati. Prout multis exemplis demonstrare in promptu. Cum febres illæ haud careant malignitate, exin à Venæsectione, resolutis spiritibus vitalibus,

D A

Yices

vires magis diminutæ, imparcs ad sustinendum morbum, quin tandem Natura succumbat. Cum istarum februm fomes non consistat in plethorâ, sed cacochymiâ, quæ si in venis cum sanguine mixtâ & in vasis majoribus ac cordi vicinioribus contineatur, venæsectio videtur haud improbanda, sin verò consistat in venis à corde distantioribus & junioribus, quin noxia, sanguine vitioso, ratione vacui, retracto ad loca cordi propinquiora, exin majus impender discrimen.

Exhibita potio cholagoga & phlegmagoga:

℞. Mann. El. ʒi. dil. in aq. bor. q. β. col. ad fyr. d. Rhab. August. d. Mann. lax. an. ʒi. M.

Exin 7. largi secessus secuti, citra notabilem vitium offensionem.

Sequenti matutina superius à me consignata potio hydrotica, reitera-

ta. Copiosus sudor provocatus, cum plenaria remissione symptomatum. — Etiam aqua cordialis à me præscripta & laudata:

℞. Aq. bor. bugl. an. ʒi. ceras. n. acetosell. Capon. simpl. a. ʒj. cinam. ʒβ. marg. præp. ʒj. Bezø. ori. gr. 4. man. Chr. perl. ʒvj. M.

Pro potu dec. c. c. v. præp. interdum cum syr. ac. citr. contemper. Ejus unico die tres mensuras hausit. Cum jam melius haberet & ipsa expeteret clystma, cum esset etiam hysterice symptomatis obnoxia, tale à me ordinatum.

℞. Herb. malu. mer. betonic. mellif. anth. a. m. β. fl. chamo. mel. a. p. ʒ. sem. anisi, fœnic. carv. a. ʒiβ. dec. ad med. col. ℞. ʒx. dil. El. diacath. ʒj. Hier. simpl. Gal. diacarth. a. ʒij. ol. chamo. ʒi. amygd. ʒj. mell. anthos. ʒj. vit. j. o. sal. parum f. cl. & ita huic curæ colophonem imposui.

OBSERVAT. XIII.

*De febre continuâ cum pectoris angustia, dolore dorsi
convulsionibus epilepticis.*

Illust. ac Generosa Dn. Anna de **Hermstein** / Baronissa ex Carinthia, apud nos hospitio excepta, vidua 60. ann. per dies aliquot illa febre laborans, meum requisivit consilium. Cum illius Natura valde aliena à medicamentis & Medicis

immorigera, eram anceps ac dubius, qualia ordinanda. Clystma proposui, ad alvum à spurcicie corruptorum humorum liberandam, assensum dedit.

℞. Herb. mal. alth. mer. viol. a. m. β. fl. viol. ʒiij. chamo. p. j. hord. mund.

mund. m. β. sem. anisi. ℥j. dec. ad
conf. 3. partif. col. ℥x. dif. El. diacath.
lenit. an. ℥β. mell. viol. ℥vj. ol. viol.
amyg. d. a. ℥j. vit. j. o. sal. parum f. cl.
bis reiteratum, cum levamine.

Ad resistendum malignitati ℞.
Pul. rub. Pann. ℥j. Bezo. ori. gr. 4.
fyr. ac. citr. ℥iij. aq. card. b. acer. bor.
an. ℥β. M. ter reiteratum, de super
pro virium tolerantiā sudavit.

Cum aquam cordialem, si fortè
lipothymia ingrueret, consignare
vellem, Generosæ agræ Illustris Fi-
lius unicus, amice resistit, Dn. Ma-
trem talia averfari dictitans, esse ad
manum aquam cordiatem à Dn. D.
Horftio, ante suum in thermas Bol-
lenses discessum, ordinatam, si ea
offerenda, quasi manibus pedibus-
que repugnare & respuere, sumptus
fore inanes: Cui ego regessi, duo
cum faciunt quasi idem, non esse
idem, fortè à me præscribendam, ac-
ceptiorem. Ordinata parata, & ob-
lata, etiam grata, cujus aliquot vitra
plena, per istius morbi, paucorum
dierum, decursum, absorpsit. Ill. Fi-
lius admirabundus retulit, id nun-
quam factum hæctenus, etsi antè
meam operam, Dn. Mater trium
Medicorum consiliis usâ, tamen vix
magno labore, ad ea assumenda, sibi
persuaderi passâ, adeò erant omnia
adversa: deprædicavit à me ordina-
ta, quod haud invita, ea admittat,
imò ultrò appetat, & citra ullam
nauseam assumat.

Aq. cordialis talis erat:
℞. Aq. bor. bugl. an. ℥iβ. acet. ce-
raf. n. Ros. an. ℥j. cinnam. ℥β. marg.
præp. ℥j. Bezo. ori. gr. 4. man. Chr.
perl. ℥vj. M. Interdum d. tinct. Ros.
coch. 1. 2. exhib.

Contra prunellam: ℞. Aq. pru-
nell. ℥4. plant. fragorum, an. ℥2. ver-
micul. ℥j. tro. d. nitro præp. ℥j. dia-
mor. ℥vj. M. pro Garg.

Contra dol. cap. ung. Alabaft. apl.

Pro dolore dorsi mitigando: ℞.
Ung. ros. mes. ℥j. ung. anodyn. ℥ij.
ping. cuniculi ℥iij. M.

Pro potu dec. c. c. v. præp. ℥vi. in
aq. mens. iβ. cui infund. 2. poma citri
excort. in taleolos incisa, sacch. dulc.

Lac amygd. etiam concessum: ℞.
amyg. d. quart. β. aq. ros. irror. sem.
melon. exc. ℥β. f. Emuls. cum aq.
font. t̄b. j. β. aq. bor. t̄b. β. dulcor.
sacch.

Cum convulsionēs Epilepticæ
supervenissent:

℞. Sem. Pæon. ℥iβ. c. c. v. præp.
℥4. aq. ceras. n. lil. cō val. an. ℥2. bor.
℥iβ. f. Emuls. cui ad. lap. Bezo. ori. gr.
vi. sacch. cand. al. ℥iij. M.

Contra angustiam pectoris:

℞. Aq. scab. tussil. card. b. an. ℥2.
bor. ℥iβ. sacch. cand. al. ℥vi. M.

℞. Syr. liquir. ℥3. ol. sulph. acidi.
gut. vi. M.

Intra octiduum restituta, se gra-
tam præstitit condigno præmio.

OBSERVAT. XIV.

De febre cum morbillis & lipothymia.

Ill. ac Generosa Dn. N. de **Freyberg** / Baronissa vidua, ex Carinthia huc concessit, febre continuâ, invasione, laborare judicata, consilio Dn. D. Horstii ab initio usa, qui præscripserat pul. lap. Bezo. solitarii, nihil exin levaminis: post me seorsim advocari iussit, cum ordinasset.

℞. Pul. rub. Pan. dij. Bezo. ori. gr. 4. aq. card. b. bor. an. ʒj. M.

Eâ matutinâ per totius corporis habitum morbilli rubidi eruperunt,

exin omnia graviora symptomata cum lipothymia conjuncta, disparuerunt: sæpius potest dicere solita, ex prius ordinatis se nihil commodi percepisse, ab illo autem omnem lipopsychiam à corde depulsam, quasi cultro absterfo malo.

Aq. cordialis: ℞. aq. bor. bug. ceras. n. ʒj. acet. ʒij. capon. simpl. ʒij. spir. lil. conval. ʒij. marg. præp. ʒj. Bez. ori. gr. 4. sacch. candi. al. ʒij. M. Alia averfando, istam accepit animo libenti,

OBSERVAT. XV.

De febre continuâ cum spuria paralyfi, tussi, sudore fetido.

Generosa Virgo Maria Jacobe **Velerin** / Baronissa in **Ilerdisen** / corpulenta, complexionis sanguineæ, rubei in facie coloris, cum eò loci, febres malignæ divagantes, subditos infestarent, præservandi causa, ut esset immunis, cujusdam Medici consilio, usa vino medicato laxativo, & Venæsectio adhibita. Sed quid contigit? O rem mirandam & albo calculo notandam, tridui spacio à sanguine missò, febris continua invasit & periculosè decubuit. Vel exin documentum capiendum luculentum (ut alia mihi

cognita exempla prætermittam, eorum, qui à Venæsectione febribus sunt correpti continuis) quid spei locandum in solis purgantibus & sanguinis depletionibus.

Cum Ilerdisiæ appulisset, in conclave, ubi Generosa ægra decubuerat, ingressus, eam offendi malè dispositam, spuria paralyfi detentam, ut nullum membrum dimovere, aut sublevare quierit, à corruptis vaporibus nervosum genus obsidentibus furdastra evaserat, tussis assidua molesta, calores febriles sat infesti, Cum febris illa suam $\nu\pi\alpha\epsilon\zeta\eta$ habeat in coluvie

lucie serosorum humorum putrescentiam ac effervescentiam, commixtis sæpius ichoribus biliosis, quorum *μιασμα*, seu inquinamentum, mediantibus corruptis vaporibus, partibus principalioribus communicatur, exin emergit dira illa symptomatum *συνδρομή*.

Cum ipsa *εμπαξία* sit documento Venæsectionem ut plurimum noxiam ac letiferam, & etiam sola purgantia haud sufficientia. Etsi ab initio corporis œconomiam, convenienti pharmaco emundare à vitiosis humoribus, haud absonum: sed major spes in hydroticis & diaphoreticis locanda, cum *Generosa* ægra sæpius evacuata, ipsa tamen symptomata non remissiora, sed intensiora subsequuta. Idcirco cum vesperi advenissem, sequenti statim matutinâ, obtuli potionem hydroticam alexiteriam.

℞. Pulv. rub. Pann. ℥ij. Bezo. ori. gr. 4. syr. ac. citr. ℥℥. aq. acet. ℥2. card. b. ℥i. M.

In lecto operata affatim sudavit, dum sudor dimanavit, sæpius est conquesta de abominabili factore, de causâ interrogata, respondit: sudorem defluentem, dum per os se insinuaret, esse tam fœtidum, ut sibi per quam molestum. Id indubio argumento, febrem illam à corruptione serosorum humorum pronatam, cum finito sudandi termino, omnia disperuetiat symptomata, ut aliis

haud opus remediis, quamvis majoris securitatis gratia, ne repullularet, & sequenti matutinâ, idem hydroticum fuit reiteratum.

Cum pulvis ruber Pannonius ex selectis constet alexiteriis hydroticis, & complurium annorum experientiâ mihi cognitû, illum insignem habere *διήρησιον* ac vim, largum sudorem eliciendi, idcirco ejus usum in isthâc febre depellendâ, mihi familiarem, haud mirandum. Quod fieri potest per pauciora, non opus multorum farragine. Soli lapidi Bezoartico cur parum fidei tribuam, causas haud leves consignatas offendes *superius in secunda observatione*. Si solitarius ille exhibeatur, raro sudor, sed tantum levior odor, evocatur, exin parum levaminis sperandum. Nî post assumpta alexipharmaca, copiosus sudor succedaneus, ut unâ serosi ac vitiosi humores, & quorum corruptelâ & effervescentiâ, febres illæ icaturunt, elidantur, illorum effectus est invalidus. Silentio prætereo, quod magnum, inter Medicos, adhuc est litigium, utrum & quinam sint genuini, qui in officinis reperiuntur.

Istud clysteria etiam apl. ℞. Herb. mal. alth. mer. viol. a. m. j. hord. mundi. m. ℥. fl. viol. ℥℥. dec. ad med. col. ℥. ℥x. dil. El. diacath. lenit. a. ℥℥. ol. viol. amyg. d. an. ℥i℥. mell. viol. ℥i. vit. i. o. lal. parum f. cl.

Cum tussis molesta aq. pectoralis
mul-

multum profuit cum Rotulis. ℞. Aq. Extr. rad. Emul. ꝰj. fac. fini dif. in aq. scab. ꝑ. 3. veron. ꝑ. 2. tussil. ꝑ. 4. pap. scab. & tussil. ꝑ. 4. f. conf. in Rot. errat. ꝑ. 1. fac. cand. al. ꝑ. 6. M. Pro potu nihil admisit præterquam dec. c. c. v. & vinum Granatorum, Intra triduum convaluit.

℞. Sp. diatr. frig. ꝰ 4. diatr. f. ꝰ ij.

OBSERVAT. XVI.

De febre continuâ calore excedente molestâ.

CUM Ill. ac Generosa Dn. Maria Juliana **Suggerin** / Baronissa in **Weissenhorn** / calores non naturales in toto corpore sentiret, veritate febre continuâ malignâ, quæ tam in oppido & ipsâ etiam arce grassata, & ipsa corripere, consilii causa, tabellarium ad me ablegavit, cui præscripti portionem cholagogam & phlegmagogam, ratus, in alvinâ regione hæere mineram biliosorum humorû & serosorum, quorum culpa, dum effervescunt, expirantes vapores, calorem excedentem τὸ μέρους, concitant,

℞. Extr. d. carth. ꝰ 4. syr. d. Rhab. Augustan. d. Manna laxat. an. ꝑ. 1. dec. comm. lenit. ꝑ. 1. M. Exin aliquot sedes cum *v. opia.*

Post vena Epatica, (cum esset Matriona complexionis sanguineæ, corpulenta & plethorica, & calidiore Epatis *drugaria* dotata) in dextro brachio aperta, ad eventilandam massam sanguineam. Cum autem calores perseverarent, febris continuâ indices, & conjectura, residuos

biliosos humores in venis meseraicis morari effumantes. Ad illos auerruncandos, ordinavi sacculum pro vino medicato, infundendum ℞: 3. vini & ℞. j. aq. cichor. ad infringendum calorem, de quo duabus horis antè prandium, dimidium quartale hausit.

℞. R. cichor. Enul. polyp. quer. an. ꝑ. 1. beton. meliss. abl. card. b. chamadr. adiant. utr. a. p. j. fol. sen. f. f. ꝑ. 1. agar. rec. tro. Rhab. El. an. ꝑ. 1. Rad. Jalap. ꝑ. 1. passul. minor. mundat. ꝑ. 1. gal. min. ꝰ ij. sem. anis. ꝑ. 1. cum sindon. al. f. fac.

Paucorum dierum intervallo post mihi per literas significavit, vinum illud optimè sibi contulisse, leniter absque ullo tormine, & sufficienter, operationem suam peregisse, à febre liberam ac immunem, evasisse.

Etiâ Heroïna illa sapius hysteriacis, etiam epilepticis interdum symptomatis exagitata, tamen vinum illud cum fructum, citra ullam offensam usurpavit. Dedi operam sedulo, omnia rimando, ne quid ex ingre-

ingredientium classe, commixtum, quod utero inprimis adversū ac inimicum. Prout Generosa ægra olim mihi retulit, se prius ejusdā Medici aliās haud imperiti, operā usam, sed ipsius præscripta suæ Naturæ repugnantia, gravia concitasse symptomata, ut eo abdicato, alium recipe-re coacta. Id junioribus seriò obser-vandum inculco, ut in suā praxi, præfertim in delicatioribus Naturis, & sexu fœmineo, abstineant ab iis, quæ odore, vel sapore irritare ac offen-dere queant: id deprehendere ac

eognoscere licet, diligenti cujusque ægri Naturæ disquisitione institutā. Quin & hoc admonitorium anne-ctere haud incommodum existimo, me sapius magno cum fructu, & prospero successu, etiam in febribus continuis, si non ardentiores, ordi-nasse vina medicata, non ex merò vi-no, sed cum aq. cichor. acetosæ, aut carduib. contemperata, ita vis vini fracta, ut citra ullius damni suspicio-nem, securè usurpari queant, præfertim si ægri nauicabundi, alia mæ-dicamenta respuant.

OBSERVAT. XVII.

De febre malignā.

Generosa Virgo Sibylla **Reven-**
hillerin / Baronissa ex Caria-
thiā, febre haud experte malignita-
tis occupata, primò accessu ordinavi.
℞. El. d. Tamarind. cum fol. fen.
ʒv. magist. Jal. ʒj. Es. scamm. gr. vij.
M. licet aliās difficilis solutionis, 12.
vicibus evacuata.

Ad *placua* per hydrotica discuti-
endum:

℞. Pul. rub. Pann. ʒij. Bezo. ori.
gr. 4. syr. ac. citri. ʒʒ. aq. card. b. ʒ2.
acet. ʒij. M. sudavit obtecta.

Altera vice ℞. El. diaf. cord. ʒ4.
pul. rub. Pann. ʒj. syr. ac. citri. ʒʒ. aq.
card. b. ʒ2. acet. ʒij. M. tertiā matuti-
nā cum dosin. minorem expeteret.
℞. Bezo. ori. gr. 7. aq. card. b. acet.
a. ʒʒ. M. Restituta.

Pro refectione virium: ℞. Aq.
bor. bug. an. ʒij. ceras. n. meliss. acet.
an. ʒj. cinnam. ʒx. marg. præp. ʒj. Be-
zo. or. gr. 6. man. Ch. perl. ʒvj. M.

Pro potu præter dec. c. c. v. præp.
nihil admisit, cum hysteriis obno-
xia symptomatis.

OBSERVAT. XVIII.

Febris continua cum morbillis.

Cum Nobilissima Virgo Maria
Elisabetha Claudia decennis,

unica filia Nob. ac Strenui Dn. Phi-
lippi Caroli de **Welden** / in **Laup-**
heim,

E

heim/graviter decumberet, ut Dñ. Parentes anxii & solliciti, ne periclitarentur, febris continuæ obortâ suspicione, at cum istud exhibitum, morbilli effluere.

℞. Pulv. rub. Pann. ℥ij. Bezo. ori. gr. 4. aq. bor. card. b. an. ℥vj. M.

Pro potu dec. c. c. v. præp. cum syr. acid. citr. Rib. è succo viol. a. ℥j. M.

Aq. cordialis: ℞. aq. bor. bug. cerat. n. acet. ros. an. ℥j. cinnam. ℥vi. marg. præp. ℥j. Bezo. ori. gr. 4. fol. auri fini uno j. man. Chr. perl. ℥ß. M.

Pro tussi: ℞. spir. diatr. frig. ℥4. diatr. f. ℥ij. sacch. fini in aq. Ros. diss. ℥4. f. Rot.

Ex prospero illo successu, magna mihi benevolentia & confidentia conciliata, me passim commendantes, & velut intimum amicum amantes, eò magis cum ab alio Medico antè meum adventum, portio transmissa purgatoria, sed felici & græ Facto, non oblata, cum ea post cuidam ancillæ exhibitâ, enormis operatio secuta, exin conjectura, si ab illâ decenni virgunculâ hausta, quin in vitæ discrimen præcipitata.

OBSERVAT. XIX.

De febre continuâ malignâ cum interiori frigore invadente, delirio & convulsionibus Epileptici supervenientibus.

Filia Virgo Elisabetha, Dn. Henrici Schwarz/ Anagrammatei Ulm. febre malignâ passim grassante, comprehensa, primo de nullo calore perceptibili conquesta, quin potius interius frigus se sentire asseveravit, cum ego febris mentionem fecissem, sibi non passa est persuaderi, pro absurdo astimans, non minus exoptabat evacuati, nî ilicè succurratur, sibi moriendum clamitans.

℞. Extr. d. carth. ℥ß. (erat enim facilis altui & mollioris Naturæ) syr. ros. sol. d. Rhab. Augustana. ℥ß. dec. comm. lenit. ℥j. M. copiosa non minus corruptorū humorum excretio secuta.

Sequenti matutinâ:

℞. Pul. rub. Pann. ℥ij. Bezo. ori. g. 4. aq. card. b. acet. a. ℥ij. bor. ℥ß. M.

Altera matutina: ℞. Bezo. ori. gr. vi. aq. bor. meliss. a. ℥ß. M.

Cum altero demum die calores febriles se exeruissent, tum illa deprecata veniam, quod se mihi, in meâ crisi verâ, opposuisset, jam sibi experiendum & credendum, à febre se torqueri.

Cum deliria & convulsionesepileptica supervenissent:

℞. Sem. Pæon. ℥ij. c. c. v. præp. ℥ij. aq. cerat. n. lil. conval. a. ℥2. bor. ℥j. f. Emuls. cui ad corall. rub. præp. ℥j.

ʒj. Bezo. or. gr. vi. fac. cand. al. ʒiij. M. sapius cochl. r. 2. exh. Aq. rutac. naribus & carpis manuum cum lintreolis intinctis apl.

Cum ob graviora symptomata periclitari existimaretur, & nonnulli Medici jactabundi, præsertim juniores, multum spei in vesicatoriis ponant, quorum beneficio, sibi persuadent, quosdam quasi lethaliter decumbentes, à se in vitâ conservatos, de tali medio applicando, & ego cogitare cœpi, cum res in ancipiti, ne si ægra ex hac vitâ migrasset, quidpiam neglectum à malevolis, diceretur, parentes illius haud repugnabant. At cum circa vesperam thalamum ingressus percontarer de morbi statu, ægram quietiorem offendi, proin animum de vesicatoriis admovendis muro & intermitto, veritus, ne ob dolorem & incendium concitatum, inquietior & infomnis evaderet. Sed quid quæso evenit? Tota ea nocte placidè dormivit, sequenti diluculo, cum illam visitassem, reperi à deliriis & convulsionibus immunem: tacitâ mente Deo Opt. Max. gratias agens, quod mearum cogitationum Director de intermittendis vesicatoriis, quæ si applicita, indubium, quin eâ nocte, graviora symptomata consecuta: sin

verò non admota fuissent, & ægra expirasset vi morbi confecta, præterdissent, eorum usu ægram in vitâ conservari potuisse. Vel exin patefcit, Medicos multoties committere fallaciam causæ. Multi robore Naturæ & aliis medicamentis adjuti, evadunt, & sæpius contingit, ut Medici in declinatione morborum, ubi Natura victrix, hoc vel illud medicum applicent, & ægri convalescant, sibi arrogare soliti salutis causam temerè.

Aq. cordialis: ℞. Aq. bor. bugl. a. ʒiij. meliss. ceras. a. ʒj. Ros. ʒvj. cinnam. ʒx. marg. præp. ʒj. Bezo. ori. gr. 4. man. Chr. perl. ʒvi. M.

Sacculi pulsatiles carpis manuum apl. ℞. fl. bor. bugl. viol. meliss. anth. a. p. j. spec. cordial. temper. ʒiij. diamarg. frig. ʒj. f. 2. sacc. madefiant seq. aq. & apl. expressi. ℞. Aq. bor. bugl. a. ʒiij. Ros. meliss. anth. a. ʒi. M.

Cum autem delirasset noluit ferre sacculos carpis manuum alligatos, quin totis viribus eos amoliri conata. Cum menti esset restituta, roganti causam, respondit, se falsâ imaginatione deceptam, quasi mures appensi: & sanè sacculi erant ita turgidi, ut murium formam referre viderentur.

OBSERVAT. XX.

*De usu vesicatoriorum in febribus continuis,
quid judicandum.*

Cum quorundam Medicorum ea sit *κακοηθεια*, ut in febribus continuis malignis passim grassantibus, si dolor capitis & deliria infesta, multum spei ponere soliti in applicatione vesicatoriorum, ut mihi constaret de successu, capi percontari quosdam chirurgos suam operam locantes, eorum relatione mihi innotuit, aegros plerosque, quibus illa admota, defunctos, & sanè complures ipse novi, qui cum suis vesicatoriis in tumbam sepulchralem precipitati. Haud absolum, tam infaultum eventum comprobare exemplo cujusdam *fœminæ Ulm. mihi vicinæ*. Ea juvencula plethorica, complexionis sanguinea, facie rubicundâ, febre continuâ afflicta, cum dolor capitis & deliria molesta, quidam junior Medicus pro consilio advocatus, prolixum instituens de vesicatoriorum usu proficuo, discursum, domesticis persuasit, ut obsequium præstitum. Sed proh Deum immortalem, quid contigit? Vesicatorio cervici admoto, aliquanto tempo-

ris spacio post, ipsa agra vociferari & quiritari cœpit de ingenti capitis incendio, & postridie supervenientibus convulsionibus epilepticis, vitam cum morte commutavit. Si lethargus aut sopor superveniat, ad excitandum, & materiam à capite revellendam, haud reprobanda existimarem: non autem in principio, vel augmento, ubi omnia exardescunt & flagrant, & caput per consensum inferiorum tantum partium, afficiatur, vaporibus *fervidis*, sursum elevatis, quis abnuat, ea tum noxia. Quod si verò unus vel alter, ex plurium numero, salvus evaserit, quid mirum, si id factum, non tam vesicatoriorum ope, sed vel robore Natura, vel aliorum medicamentorum adminiculo, vel si febre declinante, Naturâ jam victrice, adhibita. Fortassis aegri illi aequè fuissent restituti, si non applicita. Non igitur tam temerario jactu de corio humano ludendum, sed cautius ac circumspetius agendum.

OBSERVAT. XXI.

*De febre continua cum horripilatione, cibi fastidio,
urina turbida ac confusa.*

Nobil.

Nobil. Dn. Marcus à **Lapheim**/
Præfectus Generos. D. Fugge-
rorum in **Weissenhorn** / cum ne-
goriorum causâ Ulmæ ad Coronam
divertisset, & ægrotare cepisset, cõ-
questus de calore non naturali, hor-
ripilatione, cibi fastidio, urinâ turbi-
dâ ac confusâ apparente, accersitus,
febris malignæ observari præludia
pronunciavi, & ordinavi.

℞. Ext.d.carth. ℥4. Extr.d.R hab.
f. Diib. syr. dialer. ros. sol. a. ℥j. dec.
com. cum ℥iij. fol. sem. facti ℥iib.
M. f. p.

Cum aliâs difficilis solutionis, ex-
in x. largos secessus habuit & con-
valuit, ut nullis amplius opus reme-
diis.

Pro potu: ℞. Syr. acid. citri. ℥2.
Rib. berb. an. ℥j. M. cum dec. c.c.v.
præp.

Cum! ab eo tempore intra qua-
driennium bis febre malignâ corre-
ptus, graviorum symptomatum com-
mitatu, ut periclitari judicaretur, me
ad se evocari curavit, & feliciter re-
stitutus.

OBSERVAT. XXII.

*De febre continuâ cum intensâ tussi diu noctuque molestante,
civopeziâ, siti, prunellâ, petechiis efflorescentibus.*

Cum prædicti Dn. Præfecti Filius
23. annorum, diu noctuque per
intervalla tussi exagitaretur, & il-
lius Materante aliquot menses Phti-
si defuncta, ex in suspicio orta, istum,
affectum etiam in filium derivatum,
idcirco Parens pro illius salute sol-
licitus, meum per literas expetiit
consilium, cum conjectura, tussim
à materiâ catharrhali, serosâ ac te-
nui, depluente per fauces in aspe-
ram arteriam & expultricem facul-
tatem irritante, concitari, ad eam
aveatendam, pil. cephalicæ ordi-
nate.

℞. M. pil. sine quib. Diij. aur. ℥j.
Extr. cathol. Theo. ℥ss. cum aq. be-
ton. f. p. 27.

Cum esset Juvenis oblongæ sta-
turae, corporis habitus sat carnosus
& Natura obtigerit melancholica,
sanguine abundans crassiore, san-
guis emissus apertâ medianâ. Et si
lat largè evacuato corpore, non mi-
nus tussis perseveraret, insuper in
literis mentio facta, tenacem ac vis-
cosam materiam faucibus adhære-
scere, ut difficulter avelli queat, in
lecto decumbere, cum totius lassitu-
dine, adesse cibi fastidium, sitim
molestam: rescripsi, illa symptoma-
ta mihi suspecta, me vereri, ne febre
continuâ infestaretur, quæ ut pluri-
mum cum tussi validâ invadat, ut
ægri magis queruli, de isto sympto-
mate,

mate, quàm ipsâ febrî, ideoque per chirurgum fauces curet explorandas, num prunellæ albæ indicia sint conspicuâ: illo asserente, cum id significatum, tela jatrîca direxi in febrim & symptomata cõcomitantia.

℞. Pul. rub. Pann. ðij. Bezo. ori. gr. vi. syr. ac. citr. ℥ß. aq. acet. card. b. an. ℥iß. M.

Copiosum subsecutum sudoris effluviû: dehinc certior fio, in toto pænè corpore effloruisse maculas rubeas, petechiales dictas, febris malignæ pedissequas: tum præscripti. ℞. Pul. rub. Pann. ðij. spec. diamar. frig. ðß. Bezo. ori. gr. 4. syr. acid. citr. ℥ß. aq. acet. ℥2. card. b. ℥iß. M.

Cum ille restitutus Ulmam venisset, ipso retulit, istam potiuncu-

lam alexiteriam hydroticam, sibi plurimum contulisse, & maculas illas disparuisse, materiam instar farinæ subtilioris, absterfam, & plenariè restitutus.

Pro tussi profligandâ: ℞. Aq. scab. ℥. 6. tussil. pap. errat. a. ℥. 3. sacch. cand. al. ℥vj. M. egregiè profuit.

Pro potu dec. c. c. v. præp. cum syr. ℥. Syr. ac. citr. è succ. viol. a. ℥2. sp. vit. g. vi. M. Usus etiam tinct. Ros.

Contra dolorem pedum infectum, ad malignam materiam ad nervosas partes amandatam, resolvendam:

℞. Aq. hirund. cum cast. ℥j. Ther. cephal. ℥ß. sp. lil. conval. ℥ij. M. partes affectæ calidè inung.

OBSERVAT. XXIII.

De febre contin. à 6. personas, Patrem, Matrem & 4. filias infestante, in uno conclavi decumbentes, vanâ symptomatum συμπτωμῶν.

DN. Daniel Marius Præfectus ædilitius Ulm. 60. excedens annum, cum Uxore & 4. filiabus jam adultis, in uno hypocausto, velut parvo Nosodochio, ex febre continua malignâ graviter decubuit, quorum singuli, diversis symptomatis stipati.

Pater ita tractatus fuit. Primo leniter emundato corpore:

℥. Syr. ros. sol. d. Rhab. August.

d. Mann. lax. an. ℥j. aq. cich. q. suff. f. p.

Per intervalla etiam hoc clysmâ injectum:

℥. Herb. malv. mer. acet. viol. betæ. a. m. j. hord. m. ß. fl. viol. chamo. a. pug. 2. sem. anif. ℥i. dec. ad med. col. ℥x. dif. El. diacath. ℥vi. lenit. ℥ß. mel. viol. ℥i. ol. amyg. d. ℥2. viol. ℥i. sal. parum. f. cl.

Usus per aliquot matutinas, hydroti-

droticis & malignitati resistentibus:

℞. Pul. rub. Pann. ℥ij. Bezo. ori. gr. 4. syr. citr. ℥℥. aq. acer. card. b. an. ℥℥. desuper sudavit.

Interdum istud alexiterium exhib.

℞. Aq. cordial. Saxon. ℥℥. aq. acer. card. b. an. ℥j. syr. ac. citri. ℥iij. M.

Ad præcavendam, & si ingrueret, avertendam liphthymiam:

℞. Aq. bor. bugl. an. ℥℥. ceras. n. acetos. Ros. an. ℥i. aq. cinnam. ℥℥. marg. præp. ℥j. confect. alker. ℥j. man. Chr. perl. ℥℥. M. Tinct. Ros. etiam oblata.

Pro potu usurpatum dec. c. c. v. præp. cum isto syr. ℞. Syr. acid. citr. rib. berb. a. ℥i. M. concessum etiam lac. amyg. d. quart. ℥. sem. melon. ex. ℥℥. aq. font. lb. j. ℥. aq. acer. lb. ℥. f. Emull.

Cum tandem inopinato supervenisset coma somnolentum, erat in ambiguo, utrum isti symptomati subveniendum per vesicatorium, sed cum medium illud sit dolorificum, Natura ægri mollis ac delicata, vires imbecilliores, consultius sum arbitratus, abstinere & alia commodiore viâ incedere: Ad revellendam materiam interdum clyster injectus & naribus crebrius admotum acetum rutac. Intra biduum & istud incommodum recessit, & optata sanitas successit. Si vesicatorium fuisset applicitum, & æger æquè convalesceret, indubium, quin

salutis causa illi assignata fuisset.

Febris autem, quæ Filia natu minor infestata, erat petechialis, magno cum *καύματα* ac incendio conjuncta. Corpore prius à vitiosis humoribus depurato.

℞. Extr. d. carth. ℥ij. d. Rhab. ℥. ℥j. syr. ros. sol. diafer. an. ℥℥. aq. acer. q. b. ad. dil. f. p.

Post me contuli ad hydrotica alexipharmaca:

℞. Pul. rub. Pann. ℥℥. spec. di. Hyac. ℥j. syr. ac. citr. ℥℥. aq. acer. card. b. an. ℥℥. M.

Permutatis vicibus exh.

℞. Pul. rub. Pann. sp. d. hyac. an. ℥j. aq. cord. Saxon. ℥℥. aq. acer. card. b. an. ℥℥. M.

Cum de ardore & incendio querela:

℞. Syr. ac. citr. è succo acetosell. an. ℥℥. tro. d. nitro præp. ℥℥. aq. cich. acet. an. ℥℥. M.

Ad linguæ & faucium sorditiem.

℞. Aq. prunell. ℥4. fragorum, acet. plant. an. ℥2. diamor. ℥vi. tro. d. nitro præp. ℥j. f. G.

A cujus usu lingua & fauces illitæ: ℞. Diamor. syr. viol. f. a. ℥vj. sp. vitr. gut. vi. M.

Haud multum *absimili modo* cæteræ Filia tractatæ & in vita libertatem vindicatæ.

Patre cum 4. Filiabus cis paucos dies restitutis, postremâ vice Mater illis inserviens, itidē malignâ illâ lue infecta & à morte abrepta, non tam violen-

violentiâ febrili pessundata, quàm ex insperato, superveniente sympto- mate lethali, copiosissimo sanguinis, ruptâ in pulmonibus venâ, per os effluvio sublata, cum prius per ali- quot annos valetudinaria, tussiculo- sa & phtisi obnoxia. Exin Natura impar, ad sustinendas ac perferen- das, tot & tantas impressiones ho- stiles, quin tandem succumbendum.

OBSERVAT. XXIV.

*De Febre continuâ cum crebris lipothymis & diarrhæâ,
agra de vita periclitari iudicata, sed conservata.*

CUm Uxor Dn. Georgii **Clau- sen** mercatoris opulenti annum 60. excedens, per dies aliquot cum febre cōtinuâ conflictata, & jam in *ax. m.* ac summo vigore, symptomata consisterent, & internecionem minitarentur, prius usâ operâ alterius Medici, cum is nihil proficeret, & periculosa ingruerent symptomata, extra urbem ad agrum evocatus, peregrè abiit, relicto prognostico de præsentî vitæ discrimine, interea usque ad suum reditum, illi biberum, alterius Medici uti adjumento. Exin duo ipsius Filii uxorati, summo dituculo, horâ quartâ matutinâ (erat tempus æstivum) ad me ablegati rogatum, quò Matti periclitanti succurrerem, & si quid restaret salutaris consilii, communicarem. E somno excitatus ilicò surgo, vestes induo, & cum illis arbiturio, hypocautum ingressus agrum offendo gravissimis symptomatis decumbentem, observo internos æstus, linguam denigratam quasi atramento

tinctam conspicio, vires à præcedente diarrhæâ attritas, intueor. Ad- erant 4. filii cum uxoribus, Confessionarius Dn. Episcopus, & Jacobus Schielinus Pharmacopæus, quibus ultimum ac longum vale dictum, omnium erat opinio, agram haud diu fore *superstitem*, quin eodem die expiratura: & ego anceps ac dubius, nunquid Pharmaci ingerendum, ne, si fatalis instaret emigrandi hora, medicamentis culpa imputaretur, prout aliàs Medici, innocentes etiam, non rarò calumniis sunt obnoxii ac subjecti, si medicationes non succedant ex voto, & consultius videatur, ægros desperatos prognosticis relinquere, quam obtrectandi occasionem præbere. Sed ne agram expertem consilii & auxilii, præsertim cum propinquorum haud modicam de me conceptam fiduciam adverterem, relinquerem, reassumpto animo, ilicò præscripsi, cum esset Matrona vetula, in parvâ dosi exhib. *℞. Bezo, ori. gr. vi. aq. bor. ʒj.*
ut

ut desuper pro virium tolerantia sudaret præcepi, cum à meridie reversus, inquirens de illius effectu, pristino in statu ægram depræhendendi, exin ordinavi:

℞. Spec. de Hyac. pul. rub. Pann. an. ℞j. aq. acet. bor. card. a. ℞j. M.

Ut in lecto sudor provocaretur, tam prospero successu, ex isthoc etiam subiecto clarescit, plus spei in illis speciebus locandum, quam in lapide Bezoartico solitario. Erat ægra crebris quoque lipothymiis divexata, quæ hydrotico illo exhibito recessere, ut asseverarit, eas à corde abactas, quasi cultro absterfo omni languore. Eâ vespertinâ ego cum

Confessionario sat lautâ cœnâ exceptus, maritus & filii magnam lætitiâ præseferabant, ob insperatam ac prosperam medelam.

Pro potu ordinatum dec. c. c. v. præp. cum seq. syr. ℞. Syr. ac. citr. ℞j. è succ. viol. fl. ℞. sp. vitr. q. ℞. ad justum acorem.

Ad corroborandum: ℞. Conf. citr. ℞vi. acetosell. bor. an. ℞℞. fl. tunicæ. ℞ij. Rad. scurzon. cond. ℞ij. sp. d. Hyac. diamor. frig. an. ℞℞. marg. præp. ℞ij. sp. vitr. gut. vi. M. cum syr. Granat.

Pro diarrhæâ residuâ exhib. lac amygd. d. cum pul. c. c. v. præp. Sat copiosè insperso.

OBSERVAT: XXV.

De febre continuâ cum ingenti dolore punctorio & convulsorio sub hypochondrio sinistro.

D. N. Georgii Mülleri, olim Mercatoris Ulm. relicta Vidua, 80. annum excedens, valdè macilenta, totius corporis pruritu die noctuque per annos aliquot exagitata, à ferolis falsis humoribus, cutaneas sensiles partes vellicantibus: tandem etiam febris continua accessit, multum creans periculi, ut plærique desponderent animum de restitutione, ipse etiam Chirurgus, quotidie fauces enundans gargarismate à me præscripto, ob præsentem prunellam, illam jam jam expiraturam, ta-

tus. Quoad alexiteria & confortantia pænè consimilia ordinata, prout in præcedentibus meis observat: Inter cætera etiam clystma emolliens injectum, exin una cum fæcibus vitiosi humores putidi, sed & copia vermium excreta. Quin & summo perè conquesta, de ingenti ac intolerabili dolore punctorio & quasi convulsorio, sub sinistro hypochondrio torquente, ad ejulandum ac vociferandum compellente. Ista autem contractio tam violenta mihi visa causari à malignis acrioribus va-

F

poti-

poribus membranas succingentes & ipsum etiam diaphragmā percipientibus, valdè etiam anxius ac follicitus & dubius, quid consilii capicendum, ad placandum deplorandum illud symptoma.

Primo apl. catapl. ex medul. panis albi infusi in lact. vac. cum vit. o. & ol. ros. compl. & viol.

Ast sine levamine.

Tum ꝛ. fl. chamo. melil. aneth. an. ꝛ. fl. ros. m. fl. decoq. in aq. & aceti. a. mens. fl. spongia immersa & expressa cal. apl.

Incantamenti instar, dolor ille aliàs implacabilis, isthoc delinitus, recessit. Deo esto laus ac Gloria.

OBSERVAT. XXVI.

De febre continuâ cum catarrho crasso copioso, dolore cap. superveniente ingenti tumore cruris dextri, à summo usque ad imum.

UXorem Dn. Michaelis Clausii, ordinis mercatorii, Ulm. 40. annorum, Naturæ phlegmaticæ, febris continua invasit cum dolore capitis, exin descendente per nares & palatum materiâ crassâ corruptâ, quasi purulenta, sat copiosa per aliquot dies, excreta.

Primo ordinata potio laxat.

ꝛ. Syr. ros. sol. d. R hab. Augustan. an. ꝛ. j. mann. El. ꝛ. vi. dil. cum aq. bor.

Altera matutina:

ꝛ. Syr. ac. citr. ꝛ. fl. è succo acetof. ꝛ. vi. sp. liber. diamar. fr. d. Gem. fr. an. ꝛ. fl. Bezo. ori. gr. 4. aq. acer. ꝛ. 2. bor. ꝛ. i. M.

Largus sudor processit.

Pro potu dec. c. c. v. præp. cum syr. ac. citr. ꝛ. 2. è succo viol. ꝛ. i. fl. sp. vitr. g. vi. M.

Cum jam Natura victrix superaf-

set morbum, ex insperato crus dextrum à summo usque ad imum, adeo intumuit, ut in majorem molem, vel in consummato hydropico, vix attolli queat, serosis humoribus eò amandatis. Hic labor, hoc opus, quibus remediis succurrendum. Etsi primâ fronte sudorifera viderentur proficua, sed cum febris recens abierit, metus impendebat, ne corpore incalcescente, novi igniculi succenderentur, tali usus sum medio, quale in consimili casu, à nemine Medicorum usurpatum, recordor. Empl. d. melil. linteo crasso inductum cum spatula, secundum amplitudinem totius cruris, apl. & cum fasciâ lig, bis in die renovatum. Intra paucos dies, immensus ille tumor resolutus, id antea vix possibile æstimatû, Annotatione dignum, cum Empl. ilold amu-

amotum visum admodum madidū, velut copioso rore conspersum, exin apertis poris cutis, serositates attractæ, ut brevī illa moles disparuerit.

Aquam istam cordialem ægra valdè laudabat, ceu suavissimam & ad vires restaurandas, efficacissimam.

℞. Aq. bor. bug. an. ꝑ. ceras. n. acetosell. Ros. an. ꝑ. cinnamo. ꝑ. marg. præp. ꝑ. Bezo. oti. gr. vi. man. Chr. perl. ꝑ. vi. M.

Primo vitro assumpto, cum in officinam misisset de reparandâ, secundum meam priorem descriptionem, & alterâ matutinâ ægram visitassem, cum querimoniâ retulit, istam cum priore haud conferendam, & sibi ingratam. Id mihi admirationi, suspitione obortâ, de mi-

nus fideli ac dextrâ dispensatione, officinam ingressus, inquisivi, quanam præparasset, ab ipso Hero intellexi, à seipso paratam, omnia quidem ingredientia, prout in priore recepto, se accepisse, sed non ea dosi, prout à me consignatum. Cui respondi, candidi Pharmacopæi munus esse, recepta fideliter dispensare, non pro sua opinione, agere, sed Medici præscripta ad amullum observare, cum jam perspiciat ex ipso effectu, quantum intersit inter duas illas aquas, cum non debita ingredientium proportio adhibita. Esse etiam artis & felicitatis, talem aquam ægris prescribere, quæ ob suaveolentiam, ipsis accepta.

OBSERVAT. XXVII.

De febre continuâ cum dolore & aestu capitis ingenti, vehementi tussi, punctiõibus abdominis admodum infestis, prunellâ.

Uxorem Dn. Theobardi 3. curiæ Præceptoris in Gymnasio Ulm. febris continua invasit cum dolore ac aestu capitis, tussi admodum molesta, punctiõibus circa dextram regionem acerbis. Omnia illa symptomata videbantur pronata à fervore ac ebullitione serosorum & biliosorum humorum, interveniente putredine, exin expirantibus malignis vaporibus, sensiles partes infestantibus & suâ acrimoniâ vellicantibus.

Pro evacuatione: ℞. Extr. d. cart. ꝑ. syr. ros. sol. d. Mann. lax. an. ꝑ. dec. sol. sen. ꝑ. f. p.

Subsecuta levis & sat larga purgatio.

Sequenti matutinâ ℞. Pul. rub. Pann. ꝑ. sp. diamar. fr. ꝑ. syr. ac. cit. ꝑ. aq. acet. card. b. an. ꝑ.

Ea portio bis repetita, sat copiosi prodiere sudores cum leyamine. Cum in faucibus mucilaginosâ materia hæreret, deglucitioni & liberæ

F 2

respi-

respirationi obstaculo, prunellam
albam inducere gestiens:

℞. Aq. prunell. ℥4. plant. frag.
acet. an. ℥2. vermicul. ℥j. tro. d. nitro
præp. ℥j. diamor. ℥vi. M.

Pro tussi die noctuq; exagitante:

℞. Aq. scab. ℥4. tussil. ℥3. card. b.
℥i℥. bor. ℥j. sac. cand. alb. ℥℥. man.
Chr. perl. ℥ij. M. sæpius 2. coch.

Sensim deglutiens, exin materia
phlegmatica absterfa, in copiâ expe-
ctorata, eam mirè deprædicabar.

Contra dolorem punctorium ab-
dominis Empl. d. melil. compl. loco
affecto & cruciatus sopitus.

Cum capitisq; dolor aded ingra-
vesceret, ut mihi per ancillam signi-
ficari jussèrit, nî maturè subveni-
rem, se vereri, ne fiat phrenetica, &
mens pervertatur, tam ingentem se
sustinere cruciatum, ut verbis vix
exprimere valeat. Eo cognito, ilicò
accurro, ad lectum ægræ accedens,
cum animadvertissem, caput undi-
que linteis obtectum, quæ impedi-
mento, ne febriles vapores transpi-

rare queant, mox illa remove præ-
cipio, unguentum alabastrinum ad-
ferri curo, synciput undique inungo
& linteo 3. digitorum latitud. indu-
ctum fronti & temporibus applico.
Vix quadrantis horæ spacio post do-
lor sopitus recessit, cum nominis mei
elogio. Ab initio eram dubius, qua-
le medium, cum varia succurrerent,
ad dolorem mitigandum, ordinan-
dum, tacitâ mente, Deo Opt. Max.
gratias egi, quod ejus inspiratione,
id obvenisset, cujus tam præsentia-
neus effectus.

Istud clyfma etiam per intervalla
apl.

℞. Herb. malv. alth. mer. viol.
acet. hord. ac m. b. fl. viol. p. 2. dec.
ad med. col. ℥x. dif. El. diacath. ℥j. le-
nit. ℥℥. ol. viol. amyg. d. an. ℥i℥. mel.
viol. ℥j. vit. i. o. sal. parum f. cl.

Pro potu dec. c. c. v. præp. cum
syr. ℥. syr. acid. citr. è succ. viol. vini
Granat. acîd. an. ℥j. M.

Intra octiduum integrè conva-
luit.

OBSERVAT. XXVIII.

*De febre continuâ, cum magna querela de totius sinistri la-
teris interioris, circa membranam costas succin-
gentem inflammatione.*

SOcrus Reverend. & Celebratiss.
Theologi Dn. D. Cunradi Theo-
dorici Superintend. Ulm. Matrona
vetula, febre continuâ correpta cum

magnâ querelâ, de totius sinistri la-
teris circa membranam costas am-
bientem, inflammatione ac incen-
dio.

Clyfma

elysma apl. ℥. herb. mal. alth. mer.
viol. a.m.j. fl. chamo. p.j. sem. anisi.
ʒj. dec. ad med. col. ʒx. diss. cass. pro
clyf. ʒj. ol. viol. amyg. d. an. ʒiʒ. sacch.
rub. ʒvi. vit. j. o. sal. parum. f. cl.

Mane : ʒ. Bezo. ori. gr. vi. cum
aq. acet. ʒ. j. sed sine levamine. Alte-
râ matutinâ.

ʒ. Troch. d. nitro præp. ʒiʒ. syr.
viol. f. è succo pap. errat. an. ʒiij. aq.
acet. ʒ. 2.

Exin φλόγῳ illa cum puncti-
bus latus percensens, recessit.

Pro potu dec. c. v. præp. cum
syr. citr. ʒ. 2. è suc. viol. ʒ. 4. M.

Aq. cordialis suavis & accepta :
ʒ. Aq. acet. bor. bug. ceras. n. ros.
an. ʒj. cinnam. ʒvi. marg. præp. ʒj.
Bezo. ori. gr. 4. man. Chr. perl. ʒ. ʒ.

M

Intra 6. dies restituta.

OBSERVAT. XXIX.

*De Febre continuâ malignâ pro lethali habitâ, quasi
agra ab orco revocata.*

Cum cognata cælebs 24. anno-
rum civis Ulm. ordinis merca-
torii, mei vicini, ex febre malignâ
lethaliter decumbere judicaretur,
jacens in lecto oculis clausis, sine
notabili respiratione, planè immo-
bilis, & jam pediculi (quod aliàs
censetur prælagium instantis mor-
tis) aliò migrare & in præcordio re-
fidere, observati: tum Ille celeri cur-
su, in ædes meas se contulit, roga-
tum, ne dedignarer eam invisere, &
si quid spei in humanis præfidiis, ni-
hil prætermitterem: comitem me
illi adjungo, cubiculum ingredior,
nullam auram vitalem animadver-
to, non minus, dum aquam cordia-
lem & odoriferam cõsigno, & inter
astantes is, qui ad consolandos ægros
est destinatus, me intuitus, velut ri-
denti & me ludibrio exponenti, si-

milis, quod mortuam, quasi in vi-
tam revocare tentarem, actum de
vitâ, obtegendam illam potius lin-
teo & vespillonibus tumulâdam re-
linquendam, dictitaret: sed illius ho-
minis sermones me remorari passus
non sum, quin schedâ in officinam
delatâ & aqua cordialis cum odori-
ferâ, præparata & allata, tum ilicò
unum cochl. aq. cordialis, diducto
ore, infundo & brevî post degluti-
tionem observo, spem concipio me-
liorem, adhuc unum cochl. ingero,
& naribus aquam odoriferam, lin-
teolo imbuto, applico, ægram ex-
peditiùs deglutire animadverto, de-
hinc levior, vomitus materiæ cor-
ruptæ ac fœtida secutus: brevi post
se recolligens, oculos aperire, se eri-
gere, & loqui etiam capit, & ita re-
diviva apparuit, omnibus præfenti-

F 3

bus

bus attonitis. Exin illius cognatus me deprædicare & extollere laudibus non destitit, isthoc speciali encomio me excipiens: Dn. Doctor jam aliquoties per suas aquas cordiales, in meâ domo, quasi mortuos suscitavit.

Aq. cordialis: ℞. Aq. ceras. nig. bor. bug. acet. Ros. an. ℥j. cinnam. ℥vi. corall. rub. præp. Diß. marg. præp. Diß. Bezo. ori. gr. vi. man. Chr. perl. ℥vi. M.

Aq. odorifera: ℞. aq. cinnam. ℥vi.

Ros. ℥ij. aq. odorif. vitæ Fuchsi. an. ℥ß. M.

Refocillata & quasi ex agone revocata.

Exin illustre documentum capiendum, ægros quantumvis censurâ humanâ conclamatos, prognosticis non relinquendos, quin omnia tentanda, ad excitandam Naturam, quæ non raro, convenientibus præidiis adjuncta, miracula edit, & instar Antæi resurgit ac revirescit.

OBSERVAT. XXX.

De febre continuâ cum deliriis per hypnotica, restitutâ.

Cum Uxor Dn. Matthæi Neubrunneri hospitis Voss / Naturæ sanguineæ, facie rubicundâ ex febre continuâ, enormiter delireret, cum *ἀγρυπία*, ego horâ x. nocturnâ vocatus cum Confessionario, cum periculum instare judicaretur.

Exhib. ℞. amygd. exc. ℥ij. 4. sem.

fr. ma. an. ℥j. sem. pap. al. ℥ij. aq. acet. ℥z. bor. ℥j. f. Emull. cui ad syr. viol. f. è succo pap. errat. an. ℥ß. M.

℞. Ung. popul. ℥ij. ol. pap. ex perf. ℥j. viol. ℥ß. op. Theb. gr. 4. M.

Pro inung. tempor. Per integram noctem dormivit, sequenti matutinâ Menti restitutâ.

OBSERVAT. XXXI.

De febre continuâ cum paraphrenesi & vigiliâ diuturnâ.

Cum illius hospitis Filia 14. annorum ex febre continuâ per 14. decubisset, beneficio alexiteriorum & alterantium febris cum prunellâ sublata, non minus die noctuque di-

cacior esset, absurda proferens dicteria, unum verbum vel vigesies repetendo, & insomnis permaneret. Etsi aliâs invitus ad usum opiatorum deveniam, nî urgente necessitate, cum

cum alia frustranea, obtuli laud. op.
cum magist. gr. 4. cum conf. ros. ꝑij.
syr. è succo pap. errat. ʒj. M. circa ho-
ram 9. vespertinam deglutiens per
rotam noctem ad meridiem usque
dormivit, mihi metum incutiens, ne
amplius evigilaret: cum autem cir-
ca horam 12. matutinam, demum
excitata, denuò delirare cepit, &
pristinam telam texere perrexit.
Quid tandem contigit? Sequenti
nocte, circa horam 12. stertere cepit
& agonizare, antequam expiravit,

disrupto abscessu interius in cerebro
latitante, profluxit materia purulen-
ta sat copiosa per nares: exin arguen-
dum, cerebrum obsessum inflam-
matione, quæ in abscessum termina-
ta. Haud dubitandum arbitror, quin
in contumacibus deliriis, aut para-
phrenesi refractariâ & lethali, ubi
Naturæ & Medici opera irrita, si
defunctorum cadavera referare li-
ceret, inflammationes & abscessus,
sæpius in cerebro, delituisse, depræ-
hendatur.

OBSERVAT. XXXII.

*De febre continuâ cum dyspnoia & laudani opiatî
funesto effectû.*

UXOR civis Ulm. complexionis
languineæ, facie, rubicundâ, ex
febre continuâ decumbens cum
dyspnoia molesta, expetebat pro so-
mno conciliando, præsidium, cui id
consilii suggesti, ut abstineret à so-
mniferis, præsertim narcoticis, so-
porem haud sine periculo inferenti-
bus, tutius esse, vigilias aliquot die-
rum decursum, cum aliquantulâ pa-
tientia sustinere, quam ex somno co-
acto, damnum accerere, ubi febris
remiserit, somnium ulterò reditum:
sed neglectâ meâ fideli admonitæ,

cum quidam Pharmacopæus illius
cognatus, cognovisset querelam de
vigiliâ, rem esse facilem somnum
provocare jactitans, misit aliquot
grana laudani opiatî vesperi sumen-
da: ea nocte oborto sopore, stertere
cepit, & in somnum Endymionis
incidens nunquam amplius evigila-
vit pro *vaporibus, & angustis* causata. Cau-
tè igitur ac circumspectè agendum,
nec ita temerariò ausu, narcotica ex-
hibenda, sed virium respectus ha-
bendus, & temporum morbi ratio
observanda.

OBSERVAT. XXXIII.

*Quid de sanguine in febribus continuis passim grassan-
tibus, emittendo, sit statuendum,*

Pæpè

POenè lippis atque tonforibus notum est, quanta inter Medicos existat concertatio ac digladiatio, de quaestione illa, utrum in febribus continuis Venæsectionem administrare, sit consultum. Et si in re anticipi se arbitrum interponere haud vacet periculo, non minus pro cautela, ea in apicem proferenda duxi, quæ mihi Ratio in calamum dictavit, ipsa experientia comprobavit, & quorundam haud trivialium Medicorum authoritas confirmavit. Cum juxta sententiam Galeni lib. 9. Meth. c. 6. Duo cura Medici statuenda, Ratio & Experientia, quæ ad rem demonstrandam firmiora. Ratio cum Experientiâ conjuncta, mihi potior videtur, & velut Regina respicienda, authoritas verò pro pedissequa habenda. Sanguinis depletionem noxiam & ut plurimum letiferam, Ratio suggerit. Cum enim febrium illarum Scaturigo non proveniat à plethorâ, sed cacochymiâ, & fomes hæreat in putrilagine ac corruptione, serosorum ac pituitosorum humorum, non rarò ichoribus biliosis commixtis. Si Venæsectio adhibenda, humores agitantur ac confunduntur, & vires per resolutionem spirituum vitalium prosternuntur quæ aliàs in corpore cachectico, haud vegetæ, ut postmodum morbo debellando non sufficiant.

Accedit, quod febrium illarum

feminarium plerumque defixum in renis & meseraicis & vasis minoribus à corde distantioribus, eximè contingit, ut si vena aperta, primò sanguis effluat laudabilior, post succedat multò deterior, & ita ratione vacui, ad conservandam contiguitatem, vitiosi humores à partibus remotioribus, aut loco longius disto avocati, propius ad cordis regionem delati, magnam inferant damnum ac periculum.

Cum febres illæ haud careant malignitate, ut magis opus alexiteriis, illam infringentibus, & *pele Cua* ac inquinamentum discutientibus.

Contestatur Experientia, multos qui perseverandi causâ ut essent ab illâ Belluâ immunes, sanguine demisso, eâ demum correptos, prout quædam exempla in meis observationibus consignata, & Philippus Höchsteterus Medicus Augustan, in suis Observ. refert, sibi cognitos ex ordine Patricio, qui absque ullâ præcedentis morbosæ dispositionis, querelâ, ut essent, à febre illâ securi, Venæsectione adhibita, in eam incidere & intra dies paucos perierint, è vivis sublari.

Mihi diuturnâ compertum est Experientiâ, complures febribus illis obsessos, quibus aliorum etiam primariorum Medicorum consilio sanguis missus, intra tres vel quatuor dies ad orcum ablegatos, licet corpora illa, quoad externam speciem, *vifa*

vila sanguinea & plethorica. Exin ego aliorum vestigijs territus, rarius auctor ac suasor venæ tundendæ.

Etsi in promptu conglomerare auctoritates haud vulgarium Medicorum pro suffragio, sed alijs prætermisissis, succurrat Ioh. Agricola Chymiater & insignis Practicus, qui in sua parvâ Chirurgiâ, asseverare non dubitat, venæsectionem in lue Ungaricâ, præsertim si ultra 24. horas, à primâ invasionè proroganda, lethalem, se plures, quam centum, sanguine detractò, observasse, inter necioni traditos. Illi ad stipulatur Martinus Rulandus, qui in suo tract. d. lue Ungar. palàm profiteretur, febrim illam, se nunquam solâ sanguinis missione, curatam vidisse, quin potius, si venæsectio vel statim ab initio administrata, eam summo opere exasperatam conspexisse, gravioribus subsequens symptomatis: exin inferre ac comprobare nisus, cum à sanguinis evacuatione, nihil levaminis sperandum, fomitem febrilem non in plethorâ, sed cacochymiâ consistere. His adjungendus Hieron. Fracastorius, qui lib. de contag. refert, cum febres petechiales in Italiâ primò grassari cœpissent, maculis rubeis efflorescentibus, ut conjectura, illas habere Analogiam cum sanguine, nec Medicis tum constaret, istius morbi antea ipsis incogniti, medendi ratio, eos curam auspicatorum à Venæsectione, sed omnes, quibus vena aperta, defunctos.

Si Venæsectio plerumque funesta in febre continuâ Ungaricâ dicta, cujus scaturigo ex humoribus pituitosis ac serosis cum bile mixtis, in vasis putrescentibus & fervescentibus, calore nativo continuo incendio multum negotii, facessentibus, duplo majus impendebit discrimen, si in febribus petechialibus phlebotomia adhibenda, quæ ad earum classem referendæ, quæ malignitatis nomine veniunt, quod facultates cordis vitales exiguo temporis intervallo prosternant, actiones verò animales & naturales haud multum ad sensum patiantur, urina etiam sanorum similis appareat. Cum autem causa istarum febrium hæreat, in corruptione ichoris, seu parte sanguinis tenuioris, & spiritus vitales inficiat, eorum mineram corrumpens, exin indubia conjectura, præsertim si per contagium aëris infecti & ad cor attracti, dum spiritus vitales inquinantur, illa lues proveniat, phlebotomiam letiferam, eò magis, si non primo statim die peragenda, sed longius differenda. Cum nec plethora in causa, seu copia sanguinis, nec adsit magnus æstus, aut incensa massa sanguinea, quæ opus habeant depletione & eventilatione, vitales insuper facultates languidæ existant, quisnam aliter, cui mens sana, judicare potest, quin sanguinis missio (cum præcipua indicatio à vitium robore petenda, quæ vel à pri-

G

mor.

mordio vacillantes) sit periculosa & pernicioſa, cane pejus & angue fugienda.

Cum antè annum febres petechiales, in Diœceſi Ulmenſi graſſarentur, pagani per contagium militum, in hybernis commorantium, infectis, quidam Loimiater ab inclyto Senatu fuit eò ablegatus ad inquirendum, is domum reverſus retulit, omnes, quibus ſanguis miſſus, demortuos, alios verò abſtinentes, evaſiſſe incolumes. Si ruſticis robuſtis & corpulentis venæſectio funeſta, quid ſpei concipiendum de phlebotomiâ adminiſtrandâ, in perſonis macilentis, molliore & imbecilliore Naturâ præditis, calculus facilè eſt ſubducendus, de ſiniſtro eventu.

Iſtis circumſtantiis haud ponderatis, nuper quidam Medicus Ulm. graciliore corporis conſtitutione dotatus, in flore juvenilis ætatis, & vigore ſœlicitatis in praxi exercendâ, ex immaturâ phlebotomiâ, quartâ demum die adhibitâ, ab invaſione febris, ſat largâ ſanguinis copiâ (quibus vaſculis æneis barbitonſorum, emiſſis) ſibi vitam decurtavit, eò magis, cum febris illa petechialis, per cauſam externam, contracta, dum viſitando ægros conſimili lue inquinatos, & ipſe infectus. Aliena pericula ſint tibi pro cautela.

Sed his miſſis, etſi Ratio cum Experienciâ congruat, & authoritas principalium Medicorum aſſiſtat,

non minus Venæſectionem haud totaliter repudiandam cenſerem, quin ſæpius admittenda à principio, in corpore pletorico, virium conſtantia, & conjectura artiſicioſa adſit, ſomitè febrilè ſtabulari in vaſis majoribus, quæ intra alas & inguina excurrunt, & cum maſſâ ſanguineâ mixtum, ſed cum moderamine, ne quid Nimis. Cùm autem iſta Medico non ſemper exactè cognita, an non conſultius in re tam dubia à venæſectione abſtinere, quàm inſperatum damnum accerſere & occaſionem morti præbere.

Sæpius in animo meo concitata eſt admiratio haud levis, Exteros Medicos, Italos, Gallos & Hiſpanos, in omnibus indifcriminatim febribus continuis curandis, in ſanguine emittendo, tam profulos. Recidit mihi in memoriam, me dudum ex ore Ill. ac Gener. Dn. Wolffgangi ab **Hermſtein** / L. B. percepſiſſe, cum Parisus commoratus in febrim continuam incidifſet, à Medico aliquot vicibus ſanguine miſſo, ſe quidem evaſiſſe, ſed alios tres Germanos & quidem ſuos conterraneos Barones conſimili febre detentos, eodem modo tractatos, vitam cum morte commutare coactos, etſi ille puſill⁹, ſtaturâ brevi, corpore tenui; hi autem multò proceriores, corpulentiores & robuſtiores exiſtimati. Cum nuper modernus Rex Hiſpaniarum, ex febre continuâ decumberet,

beret, in Noyellis typis excusis, legere contigit, sextâ vice sanguinem, consilio Medicorum, emissum. Tanta profusio, à nostratibus bajulis vix ferenda. Sed quid causâ, quod illæ Nationes copiosorem sanguinis depletionem sustineant & minus periclitentur.

Haud abs re, subjicere ea, quæ Zacutus Lusitanus lib. Obs. de sanguine Hispanorum & Germanorum tradit, cognitum & notatum dignissima. In corporibus Hispanorum abundare sanguinem crassum, succulentum ac compactum, ut si febris continuâ corripiantur, nisi largi sanguinis missio interveniat, omnes moriantur. E contrario, Germanorum corpora conferta sanguine crudo, aquoso, non bene firmo. Si in febribus sanguis Hispano missus fluidus, aquosus non concreseat, indubium indicium, etiam Idiotis cognitum, omnes mori, quia fibræ ejus sint corruptæ ac dissolutæ: In Germania autem non tantum in morbis malignis, sed & salubrioribus, & va-

letudinariis, sanguinem fluidum & aquosum esse expertem omnis periculi. Exin contingit, ut Germani largiorem inprimis sanguinis missionem difficulter ferant, quod eorum sanguis minus spirituosus, cum testis Experientia, si in sanitatis statu, præservandi tantum causa, vena sece- tur, sapius sanguine adhuc fluente, in graves incidant lipothymias: multò magis id verendum in febribus continuis. Cum & Itolorum Natura ab Hispanorum constitutione haud multum distet: Gallorum autem complexio ignea, ut majori opus per venæsectionem eventilatione.

Quare rebus sic stantibus, optimum esset consilium, ut Medicus praxin exercens, eam adhiberet providentiam ac cautelam, & se accom- modaret, pro diversitate locorum, & Natura ægrorum, duce Ratione & Experientia viam monstrante. Hæc æqua judicii lance, æquo lecto- ri, ponderanda committo, suam cui- que ^{repleti} inviolatam reliquens,

OBSERVAT. XXXIV.

De febre continua cum insigni ardore & incendio dextri hypo- chondrii, cum inappetentia & lingua arida.

Quidam Vir Italus 50. annorum, non naturali in toto exorbitante, ordinis mercatorii, Naturæ cholerice, in hospitio Ulm. divertens febre continua est correptus, calore magno inprimis ardore & incendio circa dextram abdominis regionem, infestante, intestinorum cum locis

vicinis inflammationem contestante, accedente *ἀνορεξία* & oris amarore. Quin febris illa pronata ex fervore & ebullitione massæ sanguineæ cholericæ, per putredinem concitata, indubium. Prima vice ordinavi potionem cholagogam, sed irriti effectū, eā ne unicam sedem causante. Altera matutina exhibitus iste bolus:

℞. Magist. Jalap. gr. xv. Ess. scam. gr. vi. Elect. lenit. ℥β. M. f B.

Exin sat largi secessus septem subsēcuti, exeretā materiā valdè crocēā & fervidā, humorem biliosum prodeunte, cum magno levamine & *φλογώδης* remissione, ægro lætitiā ipsi vultu & sermone præferente, & præstantiam medicamenti laudibus ad astra evehente, cum antea de vitā periclitari visus, exin optimam restitutionis spem conceperat. Et sanè Bolus ille albo calculo est notandus, & in vario morborum genere felici successu usurpandus, mutata tamen dosi ingredientium, pro diversā virium & morbi constitutione. Cum ardores residui, ad incendium penitus restinguendum.

℞. Sal. prunell. ℥β. syr. viol. simpl. è succo pap. errat. an. ℥iib. aq. frag. acetos. an. ℥iβ. M.

In diluculo assumpsit, in lecto quievit, exin duos copiosos secessus

habuit, (non electivè purgandò, sed abstergendo & de obstruendo) & rejectā materiā flavā fervidā, in transitu intestinorum perceptā, plenariè convaluit, & ita præter suam spem, me etiam in ambiguo hærente, intra quadriduū, à periculosa febrī, immunis evasit, aspirante gratiā divinā. Illa cura tam felici auspicio capta & peracta, æger ille gratitudinis memor, etiam aliis suis contereaneis in eodem hospicio diversantibus, consimili febre continuā, sat gravi symptomatam *συνδρομή* comitante, laborantibus (quorum sex erant) fidelem meam operam commendavit, exin & ipsi meum expetentes *consilium*, eorum corpore prius probè evacuato, à serosis ac biliosis humoribus depurato, in quorum fervore ac ebullitione per putredinem concitata, hyparxis illarum febrium consistit, post exhibitis diaphoreticis & *φλογώδης* restinguentibus, omnes intra sex dies in integrum restituti, prætermisā phlebotomiā.

Exin relucet, tot exemplis testimonium perhibentibus, non Germanos tantum, sed & Italos, pari prosperitate, sine venæsectionis adminiculo, brevi temporis curriculo, in pristinum sanitatis statum, vindicari posse.

*De febre continuâ, dolore colicum mentitâ, cum
ἀνορεξία & siti immensâ.*

Quidam civis honestus Ulmenfis
60. annorum, Naturæ melan-
cholicæ, primo conquestus de infi-
gni dolore, dextram abdominis re-
gionem occupante, cum pridie ce-
revisiam & vinum recens nondum
defæcatum hausisset, urina mihi vi-
senda oblata, suspitione obortâ, il-
lum colicâ discrucari, hydromel laxat.
ordinatum, de quo uno atque
altero haustu assumpto, licet ali-
quot exin secessus procreati, non
minus dolores perseverarent, mea
requisita præsentia, ex contuitu &
mutuo colloquio, varias circum-
stantias percontando, depræhendi,
illum febre continuâ infestari, men-
tiente dolorem colicum, circa dex-
tram abdominis regionem admo-
dum molestas punctiones, conci-
rando, & ex affluxu sanguinis fervi-
dioris, inflammationem intestino-
rum causando, cum calore totius nõ
naturali, ἀνορεξία & siti inexhaustâ,
linguâ asperâ, & raucâ voce. Cor-
pore beneficio hydromel laxat. satis
evacuato, præscripsi potionem alex-
iteriam hydroticam.

℞. Pul. rub. Pann. spec. d. hyac. an.
ʒj. syr. acetosell. citri. an. ʒʒ. aq. acet.
card. ben. an. ʒiʒ. M.

In lecto operto sat largus su-

dor provocatus, per duas matutinas
reiteranda, cum symptomatum le-
vamine. Cum autem dolor non ce-
deret, clystma ordinatum.

℞. Herb. malu. viol. mer. pariet.
a. m. j. chamo. melil. a. m. ʒ. hord.
mund. p. iij. sem. anis. carv. an. ʒj. dec.
in aq. ad med. col. ℞. ʒx. El. diacath.
lenit. an. ʒvi. Ros. Mel. ʒij. ol. amyg.
dul. ʒij. choo. ʒj. mel. viol. ʒiʒ. sal.
parum f. cl.

Et si dolor exin remissior factus,
non tamen est sublatus, exterius hoc
cat. apl.

℞. Far. panis al. **Geigenmeel**/
q. ʒ. cum lact. vac. rec. fiat puls. cui
ad. ol. ros. compl. chamo. an. ʒj. vitel.
ij. ovor. f. cat.

Linteo crasso inductum apl. in do-
lore placâdo, multum contulit. Cum
per quadriduum alvus adstricta, ad
eam referendam, seq. clystma inje-
ctum.

℞. Lact. vacc. rec. ʒj. ol. comm.
quart. i. vitell. ij. ovor. M.

Id per bihorium retinuit, post de-
mum operari capit, magnâ excre-
mentitiorum humorum copiâ ex-
terminatâ. Id laudibus mire extulit
& prætulit superiori clysteri ex pur-
gantibus concinnato.

Ex isto clysmate & cataplasmate,
G 3 crucia-

cruciatu ille & punctiones acerbæ pacatæ & sublata, cum fervoris re-
 stinctione. In illo subjecto verum
 depræhendi, quod D. Adrianus Spi-
 gelius de febre semitertianâ refert,
 se resectis cadaveribus eorum, qui
 febre illâ è vivis sublati, & antea
 conquesti de inmani ventris dolo-
 re, quasi colicâ infestati, deprehen-
 disse in tenuioribus vel crassioribus
 intestinis, erysipelata inflammato-
 ria, vel inflammationes erysipela-
 ceas. Quin in febribus continuis
 passim grassantibus, dum de sævo
 ventris cruciatu, quærela, à consimi-
 li causâ proficiscatur, indubium æ-
 stimo.

Cum æger ille ex insperato circa
 vesperam, in sinistra abdominis re-
 gione, tam ingenti dolore corre-
 ptus, ut jam mortem instare præsu-
 meret, materiâ sursum ad cordis vias
 contendente, nî subitum ad manum

præsidium, tantum impetum se dia-
 tius sustinere non posse quirigans,
 quin succumbendum. Urgentibus
 doloribus suam ancillam ad me ab-
 legavit circa horam decimam no-
 cturnam, quæ mihi jam in lecto de-
 cumbenti, miserum Heri sui statum
 exposuit, & ut ei periclitanti, subve-
 nirem obtestata. Inopinato illo casu
 & ego perterritus & attonitus, quid
 agendum, sed bono Genio cogita-
 tiones meas dirigente, ilicò ordi-
 navi.

Ol. stillat. carv. cujus gut. v. cum
 coch. ij. 19. gall. macr. exh.

Calide assumeret præcepi, eo de-
 glutito, incantamenti instar, dolor
 è vestigio recessit, & cum sequenti
 matutinâ agrû visitassem, se benefi-
 cio illius medi, quasi à morte ad vi-
 tam revocatum, retulit & celebra-
 vit, & ita intra dies paucos, à graviss.
 symptomatis, sospes evasit.

OBSERVAT. XXXVI.

*Febris continua, in Patriciâ hysterica symptomatis ob-
 noxiâ, felici auspicio, depulsio.*

Cum quædam Patricia primarii
 Senatoris Conjux, 45. annorum,
 complexionis sanguinæ, facie rubi-
 cundâ, febre intermittente erraticâ,
 correpta, ab eâ aliquandiu durante,
 tandem immunis reddita, cum re-
 staret insignis inappetentia, ab hu-
 more bilioso orificium ventriculi

occupante, & Gustatum corrup-
 pente, ut omnia assumpta amarore
 infecta judicata, tandem erupit ac
 supervenit febris continua Cholera
 in ventriculo hærente, putrescente
 & effervescente urinâ crassâ & bilio-
 sâ apparente, calore infesta, sed in-
 primis ingens querela, de fissuris in
 lingua,

linguâ, faucibus & ipso etiam œsophago concitatis, ut ægrè, nec sine magno dolore vel jusculum Gallin. deglutire licitum. Cum res in præcipiti, nec alterius Medici opera, in priori morbo, ex voto, meum requisitum consilium.

Cum Matrona illa delicata, & vires à priore morbo bimestris spacio durante, sat attrita, insuper accedente levi irritamento, matricis suffocatio verenda, exin cautè ac circumspèctè in cura, erat procedendum.

Cum & à præcedente morbo, & à medicamentis exorbitante operatione hypercatharsin concitantibus, & chronico ciborum fastidio, vires imbecilliores, haud videbatur consultum, quidpiam pharmaci solutivi per os exhibere, sed cum per quadri-duum alvus constipata, per clystma emolliens & leniter evacuans, fuit referata.

℞. Mal. alth. betæ, acetos. a. m. j. hord. m. β. sen. anisi. ℥j. dec. in aq. ad med. col. ℥. ℥. x. in qua dif. El. diacath. lenit. an. ℥. β. ol. amygd. dulc. ℥ij. viol. ℥j. sal. parum f. cl.

Injectum ultra horam retinuit, le-ni cum *υποφλοισ* succedente operatione, excretis per intervalla humoribus biliosis & fœtidis, cum levamine & laude. Alterâ matutinâ exhalap. Bezo. ori. gr. iij. cum aq. bor. & acet. desuper in lecto contacta, pro virium tolerantia, sudaret, sed uor tantum provocatus.

De hinc cum vires infirmiores, rationi consonum, à medicamentosis abstinere, cum non rarè plus damni ac periculi, præsertim in febribus illis malignis, ab immaturo ac importuno medio, quàm ipso morbo. Exin mea intentio eò directâ, quò Naturæ succurrerem, per alterantia ac corroborantia, & gravioribus symptomatis occurrerem.

Ingens erat querela de prunellâ cum fissuris in linguâ, faucibus & œsophago torquentibus & deglutionem impredientibus, ne cochlear jusculi Gall. citra cruciatum, transitum permittentibus, contra illud symptoma, strenuè depugnandum fuit. Sequens Gargarismus, tertia quoque hora, per siphunculum, manu Chirurgi, injectus tepidè, magnum auxilium, ardorem linguæ & faucum mitigando, & materiam albicantem adhaerentem abstergendo.

℞. Aq. prunell. ℥ij. plantag. fragorum, acetos. an. ℥. β. diamor. ℥ij. tro. d. nitro præp. ℥j. M.

A cujus usu, lingua & fauces illitæ seq. mixtura.

℞. Syr. à suc. pap. errat. ℥vi. syr. Granat. dulc. diamor. a. ℥. β. M.

Sed ob fissuras, tolerare non potuit, conveniens fuisset, syr. viol. simpl. velut omnis acrimoniæ expers, sed odor & sapor illius Naturæ erat adversus. Pro materia glutinosa in faucibus & œsophago subsistente, mundificanda,

℞. Aq.

℞. Aq. scab. ꝑiij. tussil. ꝑij. hyss.
bot. an. ꝑj. syr. liquir. ꝑvi. syr. jujub.
ꝑß. sacch. candidalbi ꝑij. M.

De quo aliquoties in die cochl. j.
sensum deglutiebat, id ferre potuit
& libenti animo accepit magno cum
commodo, exin etiam se recreari
sentiens. Pro potu ad alterandum &
malignitati obviandum, ordinatum
decoctum c.c.v. præp. ꝑvi. f. p. dec.
in Mens. ij. aq. In hujus vitro M.
cochl. j. syr. Granat. dulcium, is hau-
stus erat acceptus, ob colorem vi-
num suum rubeolum appellabat.
Omnia acida & suaveolentia erant
inimica.

Pro viribus reficiendis aqua cor-
dial.

℞. Aq. ceras. nig. ꝑij. bor. bugl.
an. ꝑiij. Capon. f. acetosell. an. ꝑj.
marg. præp. ꝑj. lap. Bezo. ori. gr. vi.
man. Chr. perl. ꝑvi. M.

Lac amygd. dulc.

℞. Amygd. exc. num. 50. sem. Me-
lon. exc. ꝑß. passul. major. sine arillis
m. ß. f. Emulsio eum aq. font. ꝑß. iß.
aq. bor. ꝑß. dulcor. sacch. q. ß.

Gelatina valde amica:

℞. Caponem dimidium, vino &
aq. bor. lotum, remotâ ping. minu-
tim concid. ossa conterantur, ad
paucâ maci & cinnamo. contracti
carnis vitulinae exiguum frustum:
aq. borag. ꝑij. decoq. in alembico vi-
treo, in B. M. usque ad dissolut. col.
& leviter exprimatur, effund. in pa-
tinam & in loco frig. coagul. de qua

Nuc. jug. mag. cum 3. 4. cochl. jusc.
Gall. cal. sæp. exhib.

Exterius admota naribus ad odor,
℞. Cinnamo. mac. gal. minor. an.
ꝑß. f. Nod. infud. in aceto rubi Idæi.

℞. Fl. bor. bugl. meliss. anth. an.
p. ij. sp. diamarg. frig. ꝑß. cum sind.
rub. & modico gossip. interpaf. f. 2.
succuli pulsatiles seq. aqua imbuen-
di & utrique carpo tepidè appl. ℞.
Aq. bor. bugl. an. ꝑiij. meliss. ꝑj. aceti
rubi Idæi. ꝑiij. M.

Circa finem febris ad alvum la-
xandam & educendos humores re-
fiduos clyf.

℞. Herb. mal. alth. viol. betæ an.
m. ß. fl. chamo. p. ij. sem. anisi ꝑj. dec.
in aq. ad med. de col. ℞. ꝑx. in qua
diss. Elect. diacath. El. lenit. an. ꝑß.
mel. anthof. ꝑx. ol. amygd. dulc. ꝑij.
chamo. ꝑj. sal. parum f. cl.

Leniter sat copiosi biliosi humo-
res excreti, cum omnium sympto-
matum remissione.

Etsi Matrona illa aliàs levi occa-
sione hysterice symptomatis exagi-
tetur, tamen omnia præsignata re-
media, ad illius Naturam & mor-
bum ita erant accommodata ut lau-
data, & intra octiduum ab exitiosa
febri (prout multorum opinio) li-
berata. Prosperitas curationis non
tâm consistit in variâ farragine,
quàm aptitudine remediorum, &
exacta cognitione morborum, cum
respectu Naturæ ægrorum. Cum
ægra ab omnibus aliis symptomatis
vindi-

vindicata, supervenere tormina, qui-
 bus placandis, ordinatum clyfma.
 ꝛ. Jusc. Gall. ꝛꝛ. in quo dif. ol.
 amygd. dulc. ꝛiij. mel. anthof. ꝛiij.
 vitel. ij. ovor. M.

Per tres horas retinuit, post ope-

rari capit, remollitis excrementis,
 copiosa bilis flava rejecta & ab omni
 molestia immunis reddita. Deo Opt.
 Max. sit laus in ævum, pro votivâ
 salute, & exin haud modica mihi
 conciliata benevolentia & fama.

OBSERVAT. XXXVII.

*De febre continuâ cum sudore frigidus sat
 copioso, soluta.*

AN non febris illa aphorismum
 Hippocraticum lib. 4. aphor. 37.
 falsitatis arguat: Sudores frigidi,
 cum febre acutâ mortem, cum mi-
 tiori, longitudinem morbi signifi-
 cant. Hieronymus Cardanus tam
 insolenti erat ingenio dotatus, ut
 millesimo quoque anno, unum tan-
 tum excellentem Medicum fuisse,
 & se à millenario sexto, esse sextum,
 suo calamo divulgare, non est vere-
 cundatus, qui in commentario præ-
 citati aphorismi refert, se vidisse No-
 bilem Hispanum, ex febre Tertianâ
 decumbentem, sudasse frigidissimo
 corpore, qui tamen intra quadri-
 dum restitutus, licet parum abfue-
 rit, quin gloriam magnis laboribus
 & summâ diligentia, apud Gentem
 Hispanam partam, sauciarit mortem
 prælagiendo. Exin haud levis in ani-
 mo meo concitata est admiratio,
 sagacissimum aliâs Cardanum, ex
 illo aphorismo ad oð perplexum red-
 ditum, ut ferme lethalem sudorem

illum pronunciarit, cum id ex ver-
 bis Hippocratis elici nequeat, cum
 disertè tradat, sudores frigidos, cum
 mitiori febre, morbi diuturnitatem,
 non autem mortem portendere af-
 serat. Cum autem Hispanus ille,
 non febre acutâ, sed Tertiana inter-
 mittente, detentus, non cerno ratio-
 nem Cardanum remorantem, aut
 ambiguum in suo prognostico red-
 dentem. Ego autem infallibili fide
 propono casum à me observatum,
 in virgine quadam Carinthiâ, cui-
 dam Baronissæ inserviente, quæ fe-
 bre continua, haud experte maligni-
 tatis, correpta, cui aliquot dierum
 intervallo post erupit sudor in toto
 corpore, præcedente rigore, admo-
 dum frigidus & copiosus. Eo viso,
 eram attonitus, in suspensio hærens,
 de prælagio, utrum autoritate Hip-
 pocratis simpliciter standum, & si-
 gnum illud lethale, pronuncian-
 dum. Sed ad præcavendam calu-
 mniam, isthac cautela sum usus, illius

H

Gene.

Generosæ indicans, spem salutis ver-
sari in præcipiti, & secundum effa-
tum ipsius Hippocratis, Medicorum
Principis, sudores frigidus, in confi-
simili febre, æstimari letiferos, sed
eo non obstante, Naturæ opituland-
um; quoad per facultatem Medi-
cam licitum, cum illa sæpius mira-
cula edat, & convenientibus mediis

adjuta, morbum evincat. Prout &
illa ægra quasi ex orci faucibus sur-
repta, in vitam fuit revocata. Exin
etiam apparet, nullam regulam tam
firmam, aut certam, quin aliquando
exceptionem admittat, cum non ra-
rò Natura robusta, omnem vim
morbi, præter spem ullam huma-
nam, eludat, & victrix evadat.

OBSERVAT. XXXVIII.

*Febris continua validioribus purgantibus exasperata,
benignioribus profligata.*

CUM Vir quidam honestus civis
Ulm. 50. annorum, Naturæ me-
lancholica, totius corporis habitu
& vultu, ad nigrorem vergente, fe-
bre continuâ correptus, primis die-
bus alterius Medici adhibuit ope-
ram, qui ordinavit.

℞. Elect. diaturb. cum Rhab. dia-
cyd. lax. lucidi. an. ℥iij. diagrid. gr.
vi. tro. alhand. gr. iiij. syr. viol. lax.
℥vi. dec. fl. & fr. cum sen. q. s. f. p.

Quin & clysmâ injectum, cujus
inter cætera ingredientia, erat Elect.
Bened. lax. ℥iij. caryocot. ℥ss. Sed
qualis exin effectus? Etsi illa ex va-
lidiss. concinnata solutivis, non mi-
nus, parum excrementi eduxerunt,
ingentia tormina concitando & cre-
bras lipothymias causando.

Cum indices graviora ingruerent
symptomata & mea efflagitata præ-
sentia, audita querelâ, de sinistro me-

dendi processu, ostensis etiam rece-
pris, in animo meo haud levis exor-
ta est admiratio, in corpore *πρωτόβλητο*
macilento & viribus attrito, tam va-
lida oblata pharmaca, rustico robu-
sto vix ferenda. Ego accersitus, cum
animadverterem residuos humores
biliosos cum phlegmate mixtos, or-
dinavi.

℞. Extr. d. carth. d. Rhab. simpl.
an. ℥ij. syr. d. mann. lax. Ros. sol. an.
℥vi. dec. fol. sen. ℥j. M. f. p.

Exin aliquot secessus provocati,
sine ulla virium offensione, & cum
symptomatum febrilium remissio-
ne. Ad fomitem febrilem penitus
tollendum.

℞. Pul. rubr. Pannon. ℥iij. lap.
Bezo. ori. gr. 4. aq. acer. card. ben.
an. ℥iij. M.

Desuper in lecto sudavit. Altera
matutina cum desideraret minorem
dolin.

dofin. ℞. Lap. Bezo. ori. gr. vi. marg. prap. gr. v. aq. card. b. ℥j. acetofel. bor. an. ℥℞. M.

Et ita æger ille paucorum dierum intercapedine, cum nominis mei encomio fuit restitutus. Cum per quadriduum alvus obstructa, clyfma apl.

℞. Herb. mal. alth. viol. acer. mercur. an. m. ℞. hord. mundi. p. iij. fl. chamo. p. j. sem. anif. ℥j. dec. in aq. ad med. col. ℞. ℥x. in qua diss. El. dia-

cath. El. lenit. an. ℥vi. ol. amygd. dul. viol. an. ℥i℞. mel. viol. ℥j. vit. j. o. sal. parum f. cl.

Pro reficiendis viribus & lipothymiâ abigendâ ista aqua cordialis erat grata & laudata, cum à priore Medico ordinata inaccepta.

℞. Aq. bor. bugl. an. ℥i℞. ceraf. nig. acetofell. an. ℥j. Ros. cinnam. an. ℥vi. marg. prap. ℥j. lap. Bezo. ori. gr. iij. man. Chr. perl. ℥℞. M.

OBSERVAT. XXXIX.

De febre continuâ cum pectoris angustia & suspirio.

Cum quidam Ecclesiastes Ulm. in summo templo 69. annorum, corporis constitutione procerâ, sed macilentâ præditus & complexionem Cholericâ dotatus febre continuâ est correptus, calore non naturali infestante, cordis angustia & difficili fermocinatione inprimis molestante, cum ægrotare cœpisset, urinam tantum visendam misit, cum de morbi genere haud exactè constaret, & alia medicamenta averfaretur, vinum medicatum laxativum ordinatum.

℞. Rad. cicn. Enul. Garyo. an. ℥ij. herb. absinth. card. ben. hyss. beton. meliss. an. m. ℞. fol. sen. l. ℥j. Agar. rec. tro. ℥iij. Rhab. El. ℥i℞. cinna. mo. ℥i℞. Gal. min. ℥ij. Jujub. ℥℞. f.

lac. infund. vin. ℞. j. aq. cich. ℞. j. ad vini calorem moderandum.

Duos tantum haustus assumpsit, levi evacuatione factâ, mea requisita præsentia, tum ex præcitatâ symptomatis, febre continuâ illum obfessum, innotuit, è vestigio ordinavi pulverem alexiterium hydroticum, ad ^{via} Cui febrile discutiendum, in diluculo sumendum.

℞. Pul. rub. Pann. ℥j. spec. d. hyac. ℥℞. lap. Bezo. ori. gr. iij. syr. è succo acetosella ℥℞. aq. acet. card. ben. an. ℥i℞. M.

Cum in lecto opertus, sudor affatim in toto corpore erupit, cum magnâ allevatione. Alterâ matutina idem haustus reiteratus, multo minori sudoris effluvio succedaneo,

H 2

Cum

Cum residua cordis angustia cum suspirio, prodens sanguinis biliosi, in venis cordi vicinis, ebullitionem, præscripti, potiunculam alterantem.

℞. Syr. viol. f. è succo pap. errat. an. ʒiij. sal. prunell. ʒj. aq. acct. frag. an. ʒiʒ. M.

Exin omnia symptomata disparuerunt, ipsi agro erat gaudium, quod à tantâ molestiâ liberatus, quin & ego magnâ curâ ac sollicitudine levatus. Laus esto superis aspirantibus.

Cum alvus adstricta per triduum, ad intemperiem calidiorem contemperandam, & humorem biliosum revellendû, clystma ordinatum.

℞. Herb. malv. viol. mercur. acetos. betæ an. m. j. hord. mundi. m. ʒ.

f. chamo. p. j. sem. anisi. ʒj. dec. in aq. ad med. col. ℞. ʒx. in qua diss. El. diacath. ʒvi. El. lenit. ʒʒ. mell. viol. ʒj. ol. viol. amygd. dulc. an. ʒiʒ. sal. parum f. cl.

Sibi admodum profuisse prædicabat, sat largâ evacuatione succedanea, cum *io Dopia*. Pro potu ordinatum dec. c. c. v. præp. ʒvi. pro Mens. iʒ. aq. uno pomo citri excort. in taleolos secto immacer. & sacch. f. dulcor.

Et ita prænominatus æger, intra sexennium, quartâ vice, à febre malignâ comitantibus gravioribus symptomatis, benedictione divina accedente, meâ operâ liber ac immunis evasit.

OBSERVAT. XL.

De febre Hæctica cum continua conjuncta, casus singularis & variis, concernente Dn. Joh. Jacobum Bachmannum Secretarium Reip. Ulm, cui erat funesta.

Cum tam variæ ac discrepantes imperitorum & defunctum visitantium comperiantur opiniones, de morbi genere, inter eos etiam extant, sinistra suâ censurâ Medicos illius curæ inservientes, fugillantes, quasi morbi ratio ipsis incognita, haud abs re duxi, casum illum delineare, & veritatem ad oculum demonstrare. Erat autem æger ille statura procera, corporis constitutio-

ne macilentâ, & temperaturâ calidiore præditus, ad choleram propensus, prout ex colore faciei fusco flavedine mixto, à Natura insito, apparuit. Quin & hoc albo calculo est notandum, illum per quadrantem anni, ante invasionem morbi, tantâ mœstitiâ affectum, ut rarò sua spontè loqui solitus, quin sermonem exprimere & quasi extorquere, necessum fuerit, ipsius domesticis admiranti-

rantibus nec tum liquentibus cauus, quæ tamen post obitum innotuere eas, sat ponderosas fuisse. Exin et si in appetendo & assumendo cibo nullus defectus, non minus corpus indies magis contabescere cæpit, facie totâ inprimis marcidâ apparente, ut Salomon asseverare nõ dubitarit, quod Spiritus tristis exiccet ossâ, nõ dum carnosâ. Post trimestre demum spacium, in subiecto illo tam malè disposito; & quidem in senili quinquaginta novem annorum ætate, supervenit morbus funestus, qui statim ab initio versipellis fuit, varietate symptomatum, Medicum eludens, ut ingenuè fatear, me consimilem casum, vix unquam vidissè, aut in aliorum Medicorum observationibus editis, legissè: hoc tamen pro certo est constituendum, primam illius morbi originem cœpisse, & per totum decursum hæsisse, in spinæ dorsii superiori parte exordiendo, & usque ad imum devergendo, erat querela de continuo dolore primo punctorio, sed post lancinante & æstuante, haud levi *φλογώσθ* perceptâ, se præsentabant quotidiani sudores sat copiosi & symptomatici, vires resolventes, de quibus querula vox sæpius audita, exin se multum debilitari, noctu & interdium molestantes, urinâ per aliquot septimanas valdè rubeâ perdurante, indies toto corpore luculenter tabescente, pulsu frequentiore, inæquali, ad du-

ritiem vergente, calore primo contractu haud magno se præsentante, sed digitis diutius arteriæ immorantibus, intensiore occurrente, à cibo sumpto luculentiore se prodente, velut aquâ calci affusâ, fumum spargente.

Ex illorum symptomatum *συνδρομή* innotuit, non aliud morbi genus colligendum, quàm febrim hecticam cum continuâ conjunctam, sedena suam, in spinali regione defigentem, ex putredine & ebullitione humoris biliosi & serosi procedentem, æstum eò loci, ac fervorem concitantem, & sensim tabescentiam causantem, paulatim humidum substantificum depascentem, haud secus, ac candela accensa sebum liquefacit ac resolvit. Sed dubium moveri posset, de primario loco affecto, utrum in nervoso, vel venoso genere, in lumbis recumbente, causa mali hæserit. Non in illo, quia in sensu, aut motu, nullum unquam impedimentum, est observatum: quin in venâ cavâ, vel etiam arteriâ magnâ, & earum propaginibus dolor ille lancinans & flagrantiam exerens, (qui non rarò se extendit ad hypochondrium dextrum) ac febrilem dispositionem causans, fuerit concitatus, rationi consonum videtur. Exin febris illa lenta, interveniente putredine, testudineo gradu procedens emerfit, sensim humidum alimentare & radicale depopu-

lando. Sed quid causa, cum æger per totius morbi bimestris spacio durantis decursum, nullam sitim senserit, nullo capitis dolore infestatus, nulla inappetentia, aut cibi fastidium præsens, lingua & fauces puræ permanserint, usque ad extremum Fati diem, nullis sordibus, aut fuliginibus inquinatæ. Si verum fieri fas, non rarò obstupui, magnâ admiratione captus, illas partes, tam diu illæsas perdurasse. En tale me responsum? An quod fomes illius febris coercitus in loco à corde longius diffuso, quæ lento passu, calore haud intenso ac flammeo incedens, & pedetentim grassando, vires attrivit, dum ad cor, veluti ultimum moriens ventum, ægrum confecit & è medio sustulit. Hoc autem probè est notandum, febrim illam hecticam cum putridâ copulatam, non fuisse essentialem & in corde primariò defixam, sed accidentalem & symptomaticam censendam, è lumbis emergentem, sensim totum destruentem & accedente fluxu alui colliquefactivo, mortem invehentem. Quin & plerique ægrum inviventes, & faciem Hippocraticam cernentes, oculos concavos, tempora collapsa, totum vultum marcidum & luridum, exin collegerunt, malum hecticum, & morbum funestum.

Et si ex conjecturis artificiosis superius adductis sat pateat, morbi

genus, non minus haud repugno, si quis insuper statuatur, *scilicet* quidpiam occulti adjunctum, cujus causam rimari ac comprehendere Rationi haud obvium, ut fallere posset vel sagacissimum Medicum.

Cum igitur res ita comparata, cuivis facultatis Medicæ perito ponderandum committo pectore candido, an non febris hectica cum putridâ unita, suapte Naturâ, ab universo Machaonio choro, pro lethali ac immedicabili morbo habeatur, propter indicationum contrarietatem, cum illa requirat humiditatem ac humidum substantiale restaurantia: hæc autem efflagiter *evacuantia*. Sed in tali affectu clementer, nedum vehementer purgare, (prout quorundam insana, consilia) ob metum fluxus colliquefactivi, an non esset ipsam mortem accelerare, nisi per convenientia clysmata, quæ in ægro illo luculenter contulere, per os autem ingesta plurimum obfuerent, præsertim cum materia illa in lumbis conclusa, vix violentis etiam pharmacis averruncari queat, vires autem ægri imbecilliores, ad sustinendam validam impressionem, impares. Et si vires sufficientes ad ferendam subtractionem materiæ morbificæ, non minus, ob pravam *diabeticam* ac dispositionem in parte affectâ relictam, subinde nova recollecta excrementa, fomitem febrim subministrassent, quæ successivè ægrum, vi-

ribus

ribus resolutis, æquè internecioni tradidisset, & sic omnis opera Medica fuisset irrita. Si Hippocrates cum Galeno ab orco revocandi, adferendam sententiam, morbum illum nullis præfidiis humanis superabilem, pronunciasent, præsertim in tam provecâ quinquaginta novem annorum ætate, (cui febris illa difsentanea. Præsupponitur enim causæ magnitudo, & major requiritur potentia ad morbum calidum inducendum, in senecta frigida, juxta Hippocr. l. 2. aph. 37.) & præcedentibus gravioribus animi Pathematis, quibus vires attritæ, ut pervicaciæ morbi supervenientis resistere nequierint, quin tandem æger à tali febre confectus, quæ in subiecto juvenili & robusto, aliàs censetur funesta.

Sed Viduam defuncti hoc inprimis desiderare, si morbus ille lethalis judicandus, cur non indicatum,

cum sæpius ipsa querula morbum sui mariti videri funestum, cui respondi, non vacare periculo, sed tamen haud omnem spem abjiciendam, bona intentione & solati loco regessi, cum Natura convenientibus remediis adjuta, multoties miracula edat, ut æger præter omnem spem humanam, etiam non rarò præclarissimorum Medicorum opinionem, quasi è faucibus mortis subtractus convalescat, proin illum solis prognosticis haud relinquendum, quin præfidiis Medicis, pro virili succurrendum, eventum Deo, & fatali dispositioni, esse committendum. Tandem supervenit fluxus colliquefactivus, & finem vitæ imposuit.

Ex tot historicis exemplis relucet, quantâ symptomatum varietate, febres illæ hominẽ invadant & torqueant. Nulla observatio occurret, in qua non peculiare symptoma notandum, in cæteris haud conspicuum.

Appendicula de Pestilentia.

OBSERVAT. I.

De Peste cum duobus bubonib. in Inguinei & uno sub ala sinistra resolutis. Quam noxia aqua Bezoartica ex calidioribus ingredientibus.

Si cœlitum providentiæ & clementiæ, tales mihi functiones destinata, ut nunquam ad id necessitatis compellus,

Loimiatrum agere: sed in nuperâ postremâ pestilentia, à quibusdam meum consilium efflagitatum, non tam ut decumbentes in suis ædibus visitarem, sed consilium tantum commu-

communicarem, id detrectare inhumanum sum arbitratus. Si constisset fore me benevolam ad gratificandum, complures primariae personae, meam desiderassent operam. Haud abs re duxi, nonnullas curationes felici auspicio captas & peractas, subijcere. Illud autem in Peste curandam observandum existimo, aquas bezoarticas & antidota ex calidioribus concinnata ingredientibus, non indifferenter, sed cum iudicio praescribenda, si Natura obrigerit calidior, & calores adsint luculenti, abstinendum, & si iis opus, a prima statim invasione, antequam febris succensa, & dum vires constant, exhibenda, alias funesta aestimanda. Cum & ipse D. Mindereus, qui per annos complures Lomiatri officio functus, asseverare non dubitet, omnia alexiteria, post 24. horas oblata, esse inefficacia.

Cum quaedam Vidua primaria Peste infecta, primo biduo alterius Medici opera usa, qui ordinarat aquam Bezoarticam (constabat unicuique haustus thalero) eam assumptam vomitu reddidit, cum altera vice oblata, itidem rejecit: tandem ancillam suam ad me ablegavit, rogans fidele consilium & se excusans, quod non ab exordio statim morbi mea requisita opera (cum ultra annos 24. meo usa consilio) verita cum lues pestifera, ne detrectarem, non petere meam praesentiam, sed

contentam, si praescriberem tantum remedia, id honeste recusare non licuit. Exin ordinavi potionem alexiteriam per aliquot dies continuandam, omnes cum voluptate assumpsit & retinuit, quilibet haustus, constabat tantum 24. crucigeris. Licet duo bubones sub utroque inguine oborti unus grandior sub ala sinistra conspicuus, tamen ad maturationem non pervenerunt, quin praeter spem ipsius chirurgi cum admiratione resoluti, quoties ab ingestione alexipharmaci sudavit, luculentum observavit bubonum decrementum, id etiam mirum, quod instante hora assumendi Alexiterii liptothymiam & cordis angustiam sensit, illo absorpto, ad sudorem se componens, refocillata fuit.

℞. Ele. & dialcord. Fracast. ʒ4. pul. rub. Pann. ʒiʒ. syr. ac. citr. ʒʒ. aq. acet. card. b. an. ʒiʒ. M.

Aq. cordialis:

℞. Aq. bor. bug. cera. n. acet. an. ʒj. cinnam. Ros. an. ʒvi. cordial. Saxon. ʒʒ. coral. rub. praep. ʒj. marg. praep. ʒʒ. Bezo. ori. gr. vi. man. Chr. perl. ʒvi. M. Pro potu, dec. c. c. v. praep. cum syr. ʒ. syr. ac. citr. ʒ2. rib. berb. an. ʒj.

Ob suavitatem omnia commendavit.

Exin patescit, foelicem medelam non consistere in preciosis ac operosis medicamentis. Cum agra restituta, me conveniens gratias egit

℞

& retulit, aquam Bezoarticam a thodus & ratio curandi, ubi cogni-
 priore Medico ordinatam, magnum tum, medelam institutam per aquas
 incendium concitasse, & n̄ vomitu destillatas calidiores alexiterias, iis
 fuisset rejecta, sibi lethalem credidit. abdicatis, alius erat processus desi-
 Recordor cum antè annos 56. pestis gnatus & foelicioꝝ cura successit, ut
 Ulmæ grassaretur, complures ad or- plerique evaserint. Et sanè si adsit
 cum mittens, tum Senatam Incluy febris luculenta, & in calidiorẽ cor-
 tum, cum plerique è vivis sublatis, a poris constitutione, quin aqua illa
 Collegio Medico, per decretum, pe- vita, potius aqua mortis titulo im-
 gniisse, ut inquisitione facta, de causa petenda, indubium. Non solum ve-
 tanta cladis cogitaret & eam re- nenata pestis qualitas est respicien-
 nunciarent, num sinistra cura in cul- da, sed & virium, & symptomatum
 pa. Cũ a Loimiatris exigeretur Me- ratio habenda.

OBSERVAT. II.

*Pestis cum bubone dextri inguinis, dolore
 cruris, vomitu.*

CUjusdam Senatoris Ulm. prima-
 rii Filia 8. annorum, peste corre-
 pta, bubone in dextro inguine ef-
 florescente, cum dolore totum crus
 infestante, dolore capitis, vomitu
 molesto. Ad virus evocandum:

℞. El. diascord. Frac. ʒj. pul. rub.
 Pann. ʒj. syr. ac. citr. ʒʒ. aq. acet. ʒj.
 card. b. ʒiʒ. M. bis in die sudore ex-
 cepto. Pro potu dec. c. c. v. præp.
 cum syr. ac. citr. ʒi. rib. ʒj. M.

Pro virium confortatione.

℞. Aq. bor. bug. ceras. acet. a. ʒj.
 cinnam. ros. an. ʒvi. cordial. Saxon.
 ʒʒ. marg. præp. ʒj. Bezo. ori. gr. 4.
 man. Chr. pers. ʒvi. M.

Naribus cum linteolo admov.

℞. Aq. odorif. ros. an. ʒʒ. cinna-
 mo. ʒiij. M.

Bubon. apl. Empl. diach. mag.
 cum Gumm. an. ʒʒ. d. melil. ʒij. M.
 Desuper apl. hoc catapl. ℞. R. alth.
 lil. alb. far. sem. lini, fenug. malv. an.
 ʒvj. fl. cham. melil. an. ʒʒ. aneth. ʒiij.
 ol. Scorp. lil. alb. chamo. an. ʒiʒ. f. cat.

Tumor majori ex parte resolutus
 cum doloris mitigatione, cum ea,
 quæ Chirurgus prius applicarat, do-
 lorem multiplicassent. Cum adhuc
 tumor levior restaret & durities.

℞. Ol. chamo. aneth. an. ʒʒ. lil. al.
 ʒij. M. inung. bis in die, post apl. ℞.
 Empl. oxycro. ʒʒ. diach. cum gumm.
 ʒij. M. & evanuit.

OBSER.

OBSERVAT. III.

Pestis cum duobus carbunculis in pectore, & bubone in sinistro Inguine, accedente vomitu & dolore capitis.

Viri primarii Ulm. filia virgo 20. annorum duos habens carbunculos in pectore, & unum bubonem in sinistro inguine, accedente vomitu & dolore capitis, ita tractata.
 ℞. El. diascord. ꝑ. pul. rub. Pañ. ꝑ. syr. ac. citr. ꝑ. aq. acet. ꝑ. card. b. ꝑ. M.

Id per 6. dies bis quotidie assumens, sudando continuavit. Id admiratione dignum, si consueti hora, potio illa non exhibita, animi deliquia & cordis angustiam sensit, ut illud alexiterium ultrò expeteret, cohausto, recreata & curata.

Aq. cordialis:

℞. Aq. bor. bugl. an. ꝑ. acet. ce. rasan. ꝑ. Ros. cinnam. an. ꝑ. marg.

prap. ꝑ. Bezo. ori. gr. vi. man. Chr. perl. ꝑ. M.

Pro potu:

Dec. c. c. v. prap. cum syr. ac. citr. ꝑ. Rib. ꝑ. M.

Pulsibus apl.

℞. Fl. bor. bug. viol. melif. anth. a. p. s. sp. cord. temper. diamar. frig. an. ꝑ. cum sind. rub. f. 2. succ. imbutur aq. sequenti & expressi tep. apl. ℞. aq. ros. ꝑ. bor. bug. melif. an. ꝑ. aceti ros. ꝑ. M.

Fronti & tempor apl.

℞. Ung. alab. ꝑ. popul. ꝑ. M.

Contra vomitum:

℞. Bezo. ori. gr. 7. cum aq. card. b. acet. an. ꝑ. M. ℞. Syr. Myrtill. ꝑ. syr. corall. Mivæ cydon. an. ꝑ. sp. vit. rect. gut. 7. M. confer. Ros. vitriol.

OBSERVAT. IV.

Pestis cum Bubone in dextro Inguine, & ingenti dolore capitis, in syncipite.

UXor civis Ulm. primarii Peste infectata, bubone se prodente in dextro inguine & ingenti dolore capitis, in syncipite urgente.

℞. El. diascord. ꝑ. pul. rub. ꝑ. syr. citr. ꝑ. aq. acet. card. b. an. ꝑ. M.

Bis in die assatim sudavit per 6. dies continuando. Potus

Dec. c. c. v. prap. cum syr. cit. ꝑ. Rib. berb. an. ꝑ. sp. vit. ꝑ. M.

Syncipiti apl. ung. Alab. ilicò dolor sopitus. Sequenti Empl. bubo resolutus, operâ chirurgi frustratâ.

℞. Em-

℞. Empl. diach. magni, cum Gum. gr. vi. syr. citr. ℥℥. aq. card. b. acet. an.
an. ℥℥. d. mel. ℥ij. M. ℥i℥. M.

Prima vice ista potio hydrotica Sed diligenter notandum, illud
exhibita: ex dialcord. longè efficacius in su-
℞. Pul. rub. Pann. ℥ij. Bezo. ori. dore eliciendo.

OBSERVAT. V.

Pestis cum duobus bubonibus in utroque Inguine.

UXOR Dn. Archigrammatei Ulm. complures in integrum restitui, eti-
peste infecta, duobus bubonibus am gravioribus symptomatis peri-
in utroque Inguine emergentibus, clitantes, sufficiant prænarata ex-
qui ad maturationem pervenerunt, empla ad imitandum.

erat Matrona macilenta & debilis. Exin relucet, non semper opus
esse numerosa & laboriosa & pre-
℞. Pul. rub. Pann. ℥ij. Bezo. ori. ciosa medicamentorum sylvæ, non
gr. 4. aq. card. b. ℥2. meliss. bor. an. raro plus damni ex antidotis illis ma-
℥℥. M. gnis, præsertim si ex calidioribus

Interdum: ℞. Bezo. ori. gr. 7. consistunt ingredientibus, & Naturæ
cum aq. meliss. card. b. an. ℥℥. M. obtigerint delicatiores & imbecil-
Aq. cordialis: liores, ut eorum calor haud par, ad

℞. Aq. bor. bug. acet. ceras. an. ℥j. sustinendas tam validas impressio-
cordial. Saxon. ℥℥. Ros. ℥vi. cinnam. nes, quin resolutus fatiscat, ut Natu-
℥j. marg. præp. ℥j. Bezo. gr. 4. man. ra succumbar, per resolutionem spi-
Chr. perl. ℥vi. M. ritum vitalium. Quæ superius à me

Cum alvus adstricta: ordinata, cuilibet Naturæ sunt ac-
℞. Juris carnis ping. ℥j. ol. amygd. commodata, & palato etiam haud in-
℥4. vit. 2. o. sal. parum. f. cl. grata, quæ facilius à ventriculo re-

Perinde evacuata, ac si ex purgan- tenta, feliciter operantur: sin insua-
tibus concinnatum fuisset, cum per via cum nausæa hausta, vomitu reji-
2. horas retinuisset. Restituta. ciuntur, & ita omnis labor irritus.

Consimili stylo ac filo & alios

OBSERVAT. VI.

Censura de aquâ Platerianâ alexiteriâ.

CUM Dn. D. Felix Platerus a-Basilienſi ordinatam, & summo opere
quam suam Bezoarticam in peste deprædicatam, quoniam aliis alexi-
teris.

teris præferendam existimet, eo præconio incitati Medici Memmingenses, ipsam in Urbe sua peste grassante, conficiendam curarunt, haud optato successu. Etsi illa concinnata ex ingredientibus appropriatis & ἀλκιμακρον vim habentibus, sed odore & sapore Naturæ humanæ adversis, cum ægris infectis oblata, eam averfantes, retinere non potuerunt, quin illicò vomitu amandata, ut Medici suo sine frustrati, à cæpto desistere coacti. Duo cum faciunt idem, non est idem: fortassis D. Platerus

aquâ illâ, apud suos Helvetios, homines robustos, nec tam delicatos, magis prospero successu usus, quàm in nostro districtu, fieri queat, incolis præditis & stomacho & palato magis nauseabundo. Id etiam in aliis morbis sæpius contingit, ut medicamenta literis consignata videantur in morbos accommodata & plausibilia, sed ubi ad usum deventum, in primo statim limine impingimus, remorâ objectâ ab ægris immorigeris, & fastidiosis, vel refragante quadam occulta Medicis ignota.

OBSERVAT. VII.

Quæstio mihi proposita ad discutiendum, utrum Bezoartica mineralia, tutò intra corpus assumi queant.

Dn. D. Moyfi Heldio.

HAud abs re duxi illius resolutionem hîc inserere. Utrum Bezoarticum minerale, tutò per os exhibendum. Cum id insignem vim habeat hydroticam & diaphoreticam, quin in affectibus cutaneis, lue Gallica & Pestifera, malignis etiam febribus, sæpius cum fructu usurpandum, indubium. Sed & hîc opus manuuctione Medici discreti. Cum enim non sit proportionatum calori nativo & Naturæ vehementi sua commotione, vim inferat, quin complures sinistro illius usu (præsertim in febribus malignis, si vires

imbecilliores) succumbant, per resolutionem spirituum vitalium, quis negare aufit. Siquidem in affectibus malignis & pestiferis, non tantum est respicienda maligna qualitas aut venenositas, sed vires ægri in primis observandæ, quid ferre valeant. Cum Galenus lib. 5. d. simpl. med. facul. c. 18. asseverare non dubitarit & rationi etiam consonum, alexiteria esse media inter venena & corpus humanum, si in dosi major committatur excessus, quàm expediat, ad venenum infringendum & expellendum, tantum abest, ut quid opis

exin

exin sperandum, quin potius ob nimiam aſtivitytatem calorem nativum peſſudent, & ſpiritus vitales ſtrangulent atque reſolvant, eò magis, ſi vires infirmæ. Alexiteria tum forent deleteria. Novi Medicum, qui præterito anno, peſte graſſante, ægros ſuæ curæ commiſſos, infelici auſpicio tractavit, ut pauci inter primores, quibus obtigit Natura mollior, evaſerint, quin in cymbam charontis præcipitari. Cauſam & culpam ego imputabam vehementioribus antidotis, in quanto & quali valdè exorbitantibus, dum poſthabitis viribus ille eò intentus ſolum, qua ratione venenum, magna vi per alexiteria, diſpellendum. Eadem mea eſt cenſura de Bezoartico minerali. Siquidem id conſeſtim ab exordio morbi, ubi vires vegetiores, & Naturis robuſtioribus, porrigantur, haud ambigo, quin ſapius effectus felix ſperandus: at ſi obrigerit Natura delicatior ac mollior, & corporis habitus facilè reſolubilis, quid exin aliud expectandum, quam de lapſus in barathrum ſepulchrale, ob nimiam vim diaphoreticam, diſſipatis ſpiritibus vitalibus. Exin etiam Gal. lib. d. Ther. ad Piſon. c. 17. huius uſum pueris interdixit, ob corporis conſtitutionem mollem ac reſolubilem, cum non proportionata calori nativo, ut ob intenſam aſtivitytatem, facilè ſuffocetur, haud ſecus ac oleum, lucernæ ardenti, in copia af-

fuſum, flammam exiguam reſtringat. Exin relucet, quantum momenti conferat, ad proſperam medelam, dextra remediorum adminiſtratio, reſpectum habendo Naturæ, morbi, virium. Duo cum faciunt idem, non eſt idem. Sæpius contingit, ut unus Medicus, obſervans ac oculos dirigens ad ſcopos prædictos, hoc vel illud medium, felici ſucceſſu adhibeat, alius cum detrimento. Valeas & caveas tibi ab improvido illius uſu, & prædictum meum admonitorium, ſemper maneat altà mente repoſitum.

Haud incommodum referre caſum memorabilem, quid mihi pridem contigerit in tuâ Fratriâ curandâ, ex uſu antimonii diaphoretici, quin ejus adhuc recorderis, nullus dubito. Cum illa haberet manus & pedes diſtortos, ſar diu ab alio Medico, variâ medicamentorum farragine in caſſum tractata, etiam meum reſequitum conſilium, cui propoſui curam ex ligno ſ. & ſarſ. par. ſudoriferam, obſequium præſtitum. Cum aliquoties ex hauſtu ſudorifero, vel nullus, vel exiguus ſudor ſuccedaneus, ad copioſius elicium, conſultum videbatur, cum potione ſudorificâ offerre gr. 12. antimon. diaphoretici, in provocando ſudore, à Chymicis tantoperè celebrati, eo aſſumpto, ægra ingentem ſenſit in ſtomacho anguſtiam, ſuccedente graviffimâ lipothymia, ut quaſi de

vitâ desperatum, & ægrè se recolligere potuerit. Etsi ægra illa aliàs corpore sat robusto prædita, & vires sat validæ, non minus funesta subsecuta symptomata, qualis eventus sperandus, in Naturâ delicatiore & imbecilliore. Cum Bezoarticum minerale habeat vim diaphoreticam multo majorem, & minus benignum, quàm antimonium diaphoreticum, si offeratur in febribus malignis, ubi vires aliàs imbecilliores,

quin sapius letiferum, quis refragari ausit.

Videntur Hermetici hyperbolici in celebrandis suis medicamentis, ubi ad praxin ventum, in primo statim limine impingimus, succedente dubio, imò planè pœnitendo, non raro, effectu. Opus sanè in illis usurpandis, singulari discretionè & felicitate. Sed mittam ista, cuivis æquo lectori, ponderanda relinquens.

OBSERVAT. VIII.

Utrum Syrupus Emeticus Angeli salæ ex infuso Antimonii, in Peste, tuto exhibendus.

UTRUM vomitoria præsertim antimoniatâ, in Peste, sint administranda, magna inter Medicos est altercatio, & sententiarum contrarietas. D. Reimundus Mindererus celeberrimus Augustanorum Medicus practicus, qui & complurium annorum curriculo, Loimiatri functus officio, in erudito suo de Pestilentia tractatu, eos Medicos, qui curam ab Emeticis auspicantur, temerarios & impudentes vocare, haud est veritus, cum verendum illud symptoma, vomitus in Peste emergens, mortem portendat & indubium argumentum, à venenatâ qualitate septicâ vim habente, introductâ putredine, omnia interanea corrupta, & tam alimentales, quàm excrementici

humores mobiles, mixtim excernantur, si Medicus sanâ mente præditus, eò summis viribus, potius intentus esse deberet, ad periculosum illud symptoma inhibendum, quàm promovendum. Etsi hoc rationi valdè consonum, reperiuntur tamen alii Medici haud vulgares, inter eos etiam Cl. Dn. D. Horstius, qui in nuperâ Peste edito consilio suadet syrupum illum Emeticum, tanquam utilissimum, statim ab invasione, assumendum, & ipsis etiam Infantibus, minimè noxium, asseverare non dubitat. Sed protegant superi miseros inprimis Infantulos, à tam sævo medicamine. Etsi mihi fors tam benigna, cœlitum clementiâ obtigerit, ut Loimiatrum agere, nulla urserit

accels.

necessitas, non minus, in nuperâ Peste, quibusdam meam operam efflagitantibus, eam detrectare, in humanum duxi. Inter alias Personas vocatus ad civis Primarii filiam cum Peste conflictantem, quæ superveniente vomitu, haud diu amplius in vitâ superstes mansit. Cum igitur vomitus in lue illâ sit tam exitialis, & prodromus mortis, magna erit cautela adhibenda, in porrigendis vomitoriis, quin ea haud totaliter repudianda, sed cum hac limitatione, usurpanda existimarem. Si Pestis à causâ externâ, per aëris infectionem inspirati, contracta, nullâ præexistente cacochymia, quæ rejicienda, quin Emetica præsertim antimoniata, noxia, nemo contradixerit: sin verò à causâ internâ, ex pravâ victus ratione coacervatis vitiosis humoribus, exordium sumat, quin à primo statim insultu morbi, viribus constantibus, fomite eliminato, interdû cum fructu usurpanda, à ratione haud alienum. Cum verò ista Medico haud exactè comperta, & in ambiguo, qualiter interiora viscera disposita, & qualis corruptorum humorum colluvies, ibi recondita, an non consultius à tam violentis Pharmacia abstinere, quàm insperatam mortis occasionem præbere. Succurrit memoriâ, cum antè decennium, in ultimâ nostrate Peste, quidam Loimiater junior, in Syru-

po ematico antimoniato exhibendo cordatior, à me in quodam Pharmacopolio inquisitio facta de successu, à Ministris certâ mihi fide innotuit, haud prospero eventu exhibitum, quin plerique extincti, exin alii ægri in eodem Loimodochio decumbentes, cernentes tam infaustum effectum, illum averfantes, nullum amplius in assumendo obsequium præstiterint.

Cum syrupus ille ruber à colore dictus, in aliis etiam levioribus affectibus, quibusdam Medicis familiaris, Naturis robustioribus exhibendo, non minus, suam operationem tantâ violentiâ, per vomitum inprimis, perficit, magnâ assumentium querelâ, quasi in momentum, ipsis moriendum, periclitantium: Sanctè asseverare licet, me ex multorum ore gravissimas querimonias audivisse, quantas sustinuerint angustias, ut veriti ne in mortis fauces præcipitentur: quid spei concipiendum, si pestiferâ lue infectis, porrigatur, ubi vires infirmiores, & rarò ab initio morbi, ægri consilium Medicorum expectant, & D. Minderus, qui per complures annos, Loimodochio Augustano præfuit, palàm asserat, nisi intra horas 24. ab invasione, alexiteria exhibeantur, omnia præsidia medica esse irrita. Exin relucet, syrupum illum non tam benignum, aut tutum, quin
cum